

PİYASA ANALİZİ ÇALIŞMALARI-IV

SABİT ŞEBEKE ÜZERİNDEN ARAMA HİZMETLERİNE YÖNELİK İLGİLİ PİYASALAR

(2009.P.3.2) Kamuoyu Görüşlerini İçeren Doküman

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU

ARALIK - 2009

Ref: 2009.P. 3.2
P. 4.2
P. 5.2
P. 6.2

İÇİNDEKİLER

1	GİRİŞ	2
2	RAPOR KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLEN HİZMETLER	5
3	İLGİLİ PİYASA.....	7
3.1	İlgili Ürün Piyasası	7
3.1.1	Erişim ve arama hizmetleri.....	7
3.1.2	Sabit ve mobilden başlatılan aramalar.....	9
3.1.3	Mesken kullanıcıları ve ticari kullanıcılar	11
3.1.4	Yerel (iliçi) ve illerarası sabit çağrılar	13
3.1.5	Sabitten mobile aramalar.....	14
3.1.6	Coğrafi olmayan numaralara yapılan aramalar.....	16
3.1.7	Uluslararası aramalar	16
3.1.8	Sabit SMS (kısa mesaj hizmetleri)	18
3.1.9	VoIP (Voice over Internet Protocol)	18
3.2	Coğrafi Boyut	19
3.3	İlgili Piyasa Tanımları.....	21
4	İLGİLİ PİYASADA DÜZENLEME GEREKSİNİMİ	22
5	PİYASA ANALİZİ.....	24
5.1	Pazar Payı.....	25
5.2	Kolayca Tekrarlanamayan Altyapıların Kontrolü	28
5.3	Dengeleyici Alıcı Gücü.....	29
5.4	Dikey Bütünleşme ve Kapsam Ekonomisi	30
5.5	Ölçek Ekonomisi.....	31
5.6	Gelişmiş Dağıtım ve Satış Ağları	32
5.7	İleriye Dönük Değerlendirmeler	33
5.8	Etkin Piyasa Gücünün Değerlendirilmesine Yönelik Sonuçlar	34
6	ETKİN PİYASA GÜCÜNE SAHİP İŞLETMELERİN BELİRLENMESİ	35
7	EPG'YE SAHİP İŞLETMECİYE GETİRİLEBİLECEK YÜKÜMLÜLÜKLER.....	36
a.	Erişim Sağlama Yükümlülüğü	37
b.	Taşıyıcı Seçimi ve Taşıyıcı Ön Seçimi Yükümlülüğü	38
c.	Ayrım Gözetmeme Yükümlülüğü	38
d.	Şeffaflık Yükümlülüğü.....	39
e.	Tarife Kontrolü Yükümlülüğü	39
f.	Fatura Sağlama Yükümlülüğü.....	40
8	SONUÇ	42

1 GİRİŞ

Türkiye’de hâlihazırdaki düzenleyici çerçeve, Kurumumuzun ilgili telekomünikasyon pazarlarında etkin piyasa gücüne (EPG) sahip işletmecileri belirlemesini gerektirmektedir. Bu amaçla, ülkemize özgü şartlara uygun şekilde ilgili piyasaların tanımlanması ve bu piyasalara ilişkin piyasa analizleri yapılarak etkin rekabetin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

01.09.2009 tarih ve 27336 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Elektronik Haberleşme Sektöründe Etkin Piyasa Gücüne Sahip İşletmeciler ile Bu İşletmecilere Getirilecek Yükümlülüklerin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik’in (EPG Yönetmeliği) 6’ncı maddesinde yer alan *“Kurum tarafından pazar analizleri en az üç yılda bir yapılır”* hükmüne binaen, ilki 2005 yılında gerçekleştirilmiş olan sabit şebeke üzerinden arama hizmetlerine yönelik piyasa tanımlanması ve EPG’ye sahip işletmecilerin belirlenmesine ilişkin çalışmanın ikincisine başlanmıştır. Kurumumuz tarafından gerçekleştirilen daha önceki piyasa analizi çalışmaları neticesinde Türk Telekom A.Ş. (Türk Telekom) sabit şebeke üzerinden arama hizmetlerine yönelik piyasalarda EPG’ye sahip işletmeci olarak belirlenmiş ve bu karar 17.03.2006 tarih ve 26111 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

10.11.2008 tarihinde 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun (EHK) yürürlüğe girmesinin ardından, Kurumumuzca ikincil mevzuatının EHK’ye uyumlu hale getirilmesi çalışmaları başlatılmış ve EPG Yönetmeliği 01.09.2009 tarihinde EHK ile uyumlu hale getirilmiştir. Bu kapsamda EPG Yönetmeliğinin 6’ncı maddesinin 1’inci fıkrasında yer alan *“İlgili pazarlarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecilerin belirlenmesi amacıyla Kurum resen ya da en az bir işletmecinin gerekçeli talebi üzerine pazar analizi yapılabilir. Kurum tarafından pazar analizleri en az üç yılda bir yapılır.”* hükmü gereği, en son 2005 ve 2006 yıllarında gerçekleştirilen pazar analizlerinin yenilenmesi gerekmiştir. Bununla birlikte, anılan Yönetmeliğin Geçici 1’inci maddesinde 2005 ve 2006 yıllarında yapılan pazar analizlerine ilişkin alınmış olan kararların, aksi yönde Kurul Kararı olmadıkça 2009 yılı sonuna kadar geçerli olacağı hükme bağlanmıştır.

Kamuoyu görüşü alınmasına ilişkin işbu doküman, sabit şebeke üzerinden arama hizmetlerine yönelik olarak piyasa tanımını yapmakta ve bu piyasanın rekabet düzeyi hakkında görüşlerini ortaya koyarak EPG’ye sahip işletmecinin (işletmecilerin) tespit edilmesi halinde söz konusu işletmeciye (işletmecilere) getirilecek yükümlülükler yer vermektedir.

Kurumumuz Avrupa Birliği (AB) mevzuatını yakinen takip etmekte, AB mevzuatında görülen değişimleri büyük ölçüde dikkate almaktadır. Bilindiği üzere Avrupa Komisyonu (Komisyon), ilgili ürün ve hizmet piyasalarına ilişkin ilk tavsiye kararında¹, öncül düzenleme gerektirebilecek, toptan ve perakende seviyede 18 adet ilgili piyasa tanımlamıştır. Anılan tavsiye kararının üzerinden geçen 4 yılı aşkın bir süre sonrasında, düzenlenmesi istenen piyasaların yapısında görülen gelişme ve ilgili piyasanın arz ve talep koşullarında yaşanan değişiklikler nedeniyle Komisyon 17 Aralık 2007 tarihinde Yeni Tavsiye Kararını² yayımlamıştır. Bu tarih itibarıyla düzenleyici kurumlar, yeni tavsiye kararı doğrultusunda ilgili piyasalarında düzenleme yapmaktadırlar. Yeni Tavsiye Kararı sonrasında 18 adet olan piyasa sayısı 7'ye düşürülmüştür. Bununla birlikte;

- Piyasaya giriş önünde yüksek ve geçici olmayan engel veya engellerin olması,
- İlgili piyasada, pazar yapısının belirli bir dönem içinde kendiliğinden rekabetçi yapıya kavuşacağına beklenmemesi ve
- Sadece rekabet kurallarının uygulanmasının piyasa yapısının bozukluğunu gidermede yetersiz olması

koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda düzenleyici kurumların yeni tavsiye kararında belirtilmeyen ilgili piyasalarda da düzenleme yapabileceği ifade edilmiştir.

Bu kapsamda Kurumumuz, öncelikle sabit şebeke üzerinden arama hizmetleri piyasasını tanımladıktan sonra söz konusu piyasaya yönelik öncül düzenlemenin gerekli olup olmadığını inceleyecektir. Sabit şebeke üzerinden arama hizmetleri piyasasına ilişkin öncül düzenlemenin gerekli görülmesi halinde pazar analiz edilerek EPG'ye sahip işletmeci veya işletmecilere yükümlülük(ler) getirilecektir.

Kurumumuz, kamuoyu görüşü alınmasına ilişkin "Sabit Şebeke Üzerinden Arama Hizmetlerine Yönelik İlgili Piyasalar"a yönelik olarak piyasa tanımı ve bu piyasanın rekabetçi düzeyi hakkında görüşlerini ortaya koyan dokümanı 12.08.2009 tarihinde yayımlamış, bu dokümanda yer alan değerlendirmelere yönelik yorum ve önerilerin 11.09.2009 tarihine kadar gönderilmesini istemiştir.

¹ İlgili Piyasalara İlişkin Komisyon Tavsiyesi (Commission Recommendation on Relevant Markets), 11 Şubat 2003.

² İlgili Piyasalara İlişkin Komisyon Tavsiyesi (Commission Recommendation on Relevant Markets), 17 Aralık 2007.

Bu çerçevede, söz konusu dokümana ilişkin olarak belirtilen tarihler arasında:

- Rekabet Kurumu'ndan,
- Türk Telekom'dan,
- Telkoder'den ve
- KoçNet'ten

cevap gelmiştir.

Gelen görüşlere her bir soru bazında yer verilecektir. Bu kapsamda dokümanın ilerleyen bölümlerinde şu konulara değinilmektedir:

- 2. Bölüm'de, kısaca Rapor kapsamında değerlendirilen hizmetler belirtilmektedir.
- 3. Bölüm'de, ürün ve coğrafi boyutlarda, arz ve talep ikamesi kavramları çerçevesinde ilgili piyasalar tanımlanmaktadır.
- 4. Bölüm'de öncül düzenlemeye ihtiyaç duyulup duyulmadığı incelenmektedir.
- 5. Bölüm'de rekabet düzeyinin incelenmesi amacıyla pazar analizi yapılmaktadır.
- 6. Bölüm'de sabit şebeke üzerinden arama hizmetleri piyasasında EPG'ye sahip işletmeciler açıklanmaktadır.
- 7. Bölüm'de Sabit şebeke üzerinden arama hizmetleri piyasasında EPG'ye sahip işletmecilere getirilecek yükümlülükler açıklanmaktadır.
- Sonuç Bölümü'nde Sabit şebeke üzerinden arama hizmetleri piyasasında EPG'ye sahip işletmeciler ile bu işletmecilere ilişkin yükümlülükler toplu bir şekilde belirtilmektedir.

2 RAPOR KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLEN HİZMETLER

Sabit bir yerden sunulan telefon hizmetleri, Türkiye’de hâlihazırda bakır kablo çifti (ISDN ve PSTN³), sabit telsiz erişim ve kablo TV şebekesi üzerinden sunulabilmektedir. Ancak, düzenlemelerin teknolojidenden bağımsız olması prensibi nedeniyle erişimin sağlanması için kullanılan teknolojinin türü değil, kullanıcılara telefon hizmeti verilmesine yönelik sunulan imkânların esas alınması gerekmektedir.

Türk Telekom’un telefon hizmetleri bakır kablo ve sabit telsiz erişim yöntemleri ile sunulmakta olup arama hizmetleri ve telefon erişim hizmetleri için çeşitli tarife paketleri bulunmaktadır. Kablo TV altyapısı üzerinden ise VoIP yöntemi ile sunulmaktadır. Öte yandan, 17.05.2004 tarihi itibarıyla başlayan yetkilendirmeleri müteakip piyasaya giren uzak mesafe telefon hizmeti (UMTH) işletmecileri 28.05.2009 tarihinde Kurumumuz tarafından Resmî Gazete’de yayımlanan “Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği”nin yürürlüğe girmesi ile UMTH işletmecileri Kurumdan alacağı kullanım hakkı veya bildirim ile Sabit Telefon Hizmeti (STH) sunabilme imkânına kavuşmuşlardır. Söz konusu işletmeciler *her türlü telekomünikasyon şebekesi ve altyapısı üzerinden her türlü teknolojiyi kullanarak kullanıcılara ilişki, illerarası ve/veya uluslararası telefon hizmetini* sunabilmektedir. Söz konusu işletmeciler tarafından sunulan telefon hizmetlerine ilişkin olarak ilgili yetkilendirme kapsamında; taşıyıcı ön seçimi, çağrı bazında taşıyıcı seçimi yöntemleri ile kullanıcıların erişim hizmetini aldığı işletmeciyi değiştirmeden farklı işletmecilerden arama hizmetlerini temin edebilmesi sağlanmıştır.

Bununla birlikte elektronik haberleşme altyapısı kurulumuna yönelik olarak UMTH yetkilendirmesi yapılmış, ardından STH yetkilendirmesine başlanılmış olmakla birlikte söz konusu işletmecilerin kendi erişim altyapılarını sınırlı düzeyde kurmaları nedeniyle PSTN şebekesinin ikame imkânı çok düşük seviyede kalmıştır. Bu bakımdan mevcut durum itibarıyla telefon hizmetlerine yönelik kullanıcılara erişim altyapısı sunan neredeyse tek işletmeci Türk Telekom’dur. Diğer bir deyişle piyasada kullanıcılar telefon erişim hizmetleri için Türk Telekom’a ait altyapıyı kullanmak durumundadır. Öte yandan mevcut düzenleyici yapı çerçevesinde kullanıcılar erişim ve yerel arama hizmetleri dışında kalan telefon hizmetlerini (taşıyıcı ön seçimi, çağrı bazında taşıyıcı seçimi, 10 haneli erişim numarası üzerinden çağrı kurulumu vb. yöntemlerle) alternatif işletmecilerden alabilme imkânına sahiptir.

³ ISDN, Tümüleşik Hizmetler Sayısal Şebekesi (Integrated Services Digital Network) PSTN, Anahtarlamalı Kamu Telefon Şebekesi (Public Switched Telephone Network)

Avrupa Komisyonu tarafından 11 Şubat 2003 tarihli tavsiye kararı ile ortaya koyulan 18 adet ilgili piyasa içinde sabit şebeke üzerinden arama hizmetlerine yönelik olarak belirlenen ilgili piyasalar aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

- Sabit bir yerde mesken kullanıcılarına sunulan yerel ve/veya ulusal kamu telefon hizmetleri,
- Sabit bir yerde mesken kullanıcıları dışındaki kullanıcılar için sunulan yerel ve/veya ulusal kamu telefon hizmetleri,
- Sabit bir yerde mesken kullanıcılarına sunulan uluslararası kamu telefon hizmetleri ve
- Sabit bir yerde mesken kullanıcıları dışındaki kullanıcılar için sunulan uluslararası kamu telefon hizmetleridir.

Komisyon tavsiyesinde ilgili piyasalar tanımlanırken sabit telefon arama hizmetleri ile sabit telefon erişim hizmetleri ayrı piyasalar olarak belirlenmiş, ayrıca söz konusu hizmetlerin hangi tür kullanıcılar (mesken kullanıcıları veya diğer kullanıcılar) yönelik olduğu ve hizmetin ulusal veya uluslararası olup olmaması gibi hususlar göz önünde bulundurularak ilgili piyasa tanımlamalarında farklılaştırmalara gidilmiştir.

3 İLGİLİ PİYASA

Sabit şebeke üzerinden arama hizmetleri ile ilgili piyasaların tanımlanması aşamasında, öncelikle ilgili ürün piyasaları ve daha sonra söz konusu piyasaların coğrafi boyutu ele alınmak durumundadır.

3.1 İlgili Ürün Piyasası

İlgili ürün piyasalarının belirlenmesi aşamasında aşağıda yer alan hususlara ilişkin talep ve arz yönlü ikame imkânları incelenmekte ve buna bağlı olarak piyasalarının sınırları tespit edilmektedir.

- Sabit kamu telefon şebekelerine erişim ve bu şebekeler üzerinden sunulan arama hizmetleri aynı ilgili piyasa içinde midir?
- Sabit bir yerde sunulan telefon arama hizmetleri ile mobil telefon üzerinden sunulan arama hizmetleri aynı ilgili piyasa içinde mi değerlendirilmelidir?
- Mesken kullanıcıları ve diğer kullanıcılar için farklı ilgili piyasalar tanımlanması gerekmekte midir?
- Yerel (iliçi) ve illerarası telefon hizmetleri aynı ilgili piyasa içinde midir?
- Sabitten mobile aramalar ile yerel ve illerarası aramalar aynı ilgili piyasa içinde midir?
- Coğrafi lokasyondan bağımsız numaralara doğru yapılan aramalar ile diğer sabit telefon aramaları aynı ilgili piyasa içinde midir?
- Sabitten uluslararası aramalar ile ulusal aramalar aynı ilgili piyasa içinde midir?
- Sabit şebeke üzerinden kısa mesaj (SMS) hizmetleri ne şekilde değerlendirilmelidir?
- İnternet protokolü üzerinden ses (VoIP) hizmetleri ve diğer sabit telefon aramaları aynı ilgili piyasa içinde midir?

3.1.1 Erişim ve arama hizmetleri

Komisyon tavsiyesinde ilgili piyasalar tanımlanırken sabit telefon arama hizmetleri ile sabit telefon erişim hizmetleri ayrı piyasalar olarak değerlendirilmektedir. Nitekim aşağıda Türkiye için yapılan talep ve arz yönlü değerlendirmeler de erişim ve arama hizmetlerinin ikame değil tamamlayıcı hizmetler olduğunu göstermektedir.

Talep yönlü ikame

Erişim ve arama hizmetleri, temelde fonksiyonel farklılıkları olması nedeni ile kullanıcılar tarafından farklı amaçlara yönelik olarak talep edilmektedir. Erişim hizmeti ile kullanıcılar, arama hizmetinin yanında internet v.b. hizmetlerden de yararlanabilirken arama hizmetleri ile kullanıcılar sadece telefon görüşmesi yapabilme imkânına kavuşabilmektedirler. Dolayısıyla varsayımsal bir tekelin perakende arama hizmeti fiyatında geçici olmayan küçük fakat belirgin bir fiyat artırımına gitmesi durumunda, yerleşik işletmeciye rakip diğer işletmecilerin de bulunduğu bir piyasada, kullanıcılar erişim hizmetini bir işletmeciden arama hizmetlerini ise farklı işletmecilerden alabilmektedir.

Bu kapsamda erişim ve arama hizmetlerinin ikame imkânı farklılık arz etmektedir. Zira arama hizmeti, çağrı bazında taşıyıcı seçimi ve taşıyıcı ön seçimi yöntemlerinin yanı sıra, arama kartları ve numarator (*auto-dialer* vb.) cihazları da kullanılabilmesi suretiyle yerleşik işletmeciye rakip diğer işletmeciler tarafından da gerçekleştirilebilirken erişim hizmeti sadece yerleşik işletmeci tarafından verilebilmektedir.

Dolayısıyla rekabet şartları ve kullanıcıların farklı işletmeciler arasında geçiş yapabilme imkânı açısından erişim ve arama hizmetleri arasında önemli bir farklılık bulunmaktadır.

Arz yönlü ikame

Erişim ve arama hizmetlerine arz açısından bakıldığında erişim hizmeti sunan işletmecilerin aynı zamanda arama hizmetleri de sunduğu ancak, arama hizmeti sunan tüm işletmecilerin erişim şebekesinin bulunmadığı görülmektedir. Daha önce de ifade edildiği üzere, STH işletmecilerinin kullanıcılar çeşitli teknolojiler üzerinden erişim imkânı bulunmakla birlikte, bu tür bir uygulamanın yapılabilmesi için söz konusu işletmecilerin gelir beklentisinin, yapacağı yatırımı karşılayacak seviyede olması gerekmektedir. Dolayısıyla STH işletmecilerinin alternatif erişim şebekesi kullanabileceği müşteri kesiminin yüksek trafik oluşturan kurumlar ve iş merkezleri ile sınırlı kalacağı öngörülmektedir. Diğer bir deyişle, varsayımsal bir tekelin perakende erişim fiyatlarında geçici olmayan küçük fakat belirgin bir fiyat artırımına gitmesi durumunda erişim hizmeti sunan işletmecilerin bu piyasaya giriş yapma imkânının sınırlı düzeyde olacağı değerlendirilmektedir.

Bu kapsamda arz ve talep yönlü analizler kapsamında erişim ve arama hizmetlerinin ayrı piyasalarda yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Soru 1

Arz ve talep yönlü ikame imkânları açısından erişim ve arama hizmetlerinin ayrı piyasalarda yer aldığı değerlendirilmesine katılıyor musunuz? Görüşünüzü gerekçeleri ile birlikte ifade ediniz.

Soru 1'e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu tarafından, arama ve erişim hizmetlerinin ayrı piyasa olarak değerlendirilmesi görüşü ile hemfikir olduğu belirtilmiştir.

Türk Telekom tarafından Kurumumuza gönderilen görüşlerde özetle AB Komisyonun görüşlerinin dikkate alınması gerektiği, bu kapsamda söz konusu piyasanın düzenlenmemesinin, VoIP hizmeti ile 3G hizmetlerinde bu kapsamda değerlendirilmesinin gerektiği belirtilmiştir. Telkoder ve Koçnet tarafından gönderilen görüşlerde ise Kurumumuzla aynı görüşte olduğu ifade edilmektedir.

Soru 1'e ilişkin cevaplar:

Söz konusu ilgili piyasanın düzenlenme gereksinimi 4'üncü bölümde ayrıntılı olarak ele alınmıştır. 3G hizmetine ilişkin değerlendirme ise Soru 2 kapsamında cevaplanmıştır. Bununla birlikte VoIP hizmetine ilişkin olarak Türk Telekom tarafından yapılan değerlendirme ile aynı fikirde olunup, rapor bu doğrultuda gözden geçirilmiştir.

3.1.2 Sabit ve mobilden başlatılan aramalar

Talep yönlü ikame

Sabit ve mobil hizmetler arasındaki temel ayrım, mobil hizmetlerin, kullanıcıların bulunduğu yerden bağımsız olarak hizmet alabilmesine imkân veren "mobilité" avantajıdır. Bu çerçevede, her iki tür altyapıdan da benzer hizmetler sunulabilmekle birlikte sabit şebekeler doğası gereği mobilité sağlayamamaktadır. Diğer taraftan, kullanıcılar için sabit telefon hizmetleri yerine mobil hizmetleri kullanma yoluyla tek yönlü bir ikame imkânından bahsedilebilmektedir. Teknik olarak, mobil altyapılar arama hizmetlerinde sabit altyapılarla eşdeğer hizmetler sunması nedeni ile ikame oluşturabilmektedir. Ancak, Avrupa Komisyonu tavsiyelerinde yer alan ilgili piyasa tanımları ve AB üyesi ülkelerin konuya ilişkin yaklaşımlarına paralel olarak sabit ve mobil piyasalar arasında ayırım yapılmaktadır. Zira, sabit şebekede kullanıcılar erişim ve arama hizmetlerinin yanı sıra çevirmeli

(dial-up) veya DSL yoluyla internet erişim hizmetleri alabilmektedir. Mobil şebekeler üzerinden internet erişiminde ise bağlantı hızları hâlihazırda sabit şebekelerin daha altında görülmektedir^[1].

Yukarıda yapılan talep yönlü değerlendirmeler çerçevesinde, mobil hizmetler, sabit şebeke telefon arama hizmeti tarifelerinin belirlenmesinde yerleşik işletmeciyi kısıtlayıcı bir unsur olarak görülmekle birlikte mobilite ve iki hizmetin sunumu açısından ortaya çıkan farklılıklar, mobilden ve sabitten başlatılan telefon arama hizmetlerinin farklı ilgili piyasalarda yer alması gerektiğini düşündürmektedir.

Arz Yönlü İkame

Mobil ve sabit arasında arz yönlü ikame imkânının incelenmesi aşamasında, sabit şebekede hizmet sunan varsayımsal bir tekelin telefon arama hizmetleri tarifelerinde % 5 – 10 civarında bir artış yapması durumunda mobil işletmecilerin bu piyasaya giriş yapabilme imkânı değerlendirilmek durumundadır. Mobil işletmecilerin bu tür bir uygulamaya gitmesi için kullanabilecekleri en gerçekçi yol mevcut şebekeleri üzerinden sabit şebekede sunulan hizmetlere fonksiyonellik ve tarife açılarından eşdeğer hizmetler sunmaktır. Bu kapsamda özellikle son zamanlarda mobil şebeke işletmecileri tarafından uygulamaya konulan tarifelerin sabit şebeke ücretlerine yaklaştığı ve rekabetçi baskı unsuru olarak görülmeye başlandığı görülmektedir. Bununla birlikte mobil işletmecilerin, sabit işletmecilerin sunduğu hizmetleri tam olarak aynı hizmet kalitesi ve aynı hızda sunamamaları fonksiyonellik açısından arz yönlü ikame imkânının gerçekleşmemesine neden olmaktadır.

Yukarıda yapılan arz ve talep yönlü değerlendirmeler çerçevesinde, mobil hizmetler, sabit şebekelerde telefon arama hizmeti tarifelerinin belirlenmesinde yerleşik işletmeciyi kısıtlayıcı bir unsur olarak görülmekle birlikte mobilden ve sabitten başlatılan telefon arama hizmetlerinin farklı ilgili piyasalarda yer alması gerektiği değerlendirilmektedir.

Soru 2

Mobilden ve sabitten başlatılan telefon arama hizmetlerinin farklı ilgili piyasalarda yer alması gerektiği değerlendirmesine katılıyor musunuz? Görüşünüzü gerekçeli bir biçimde açıklayınız.

^[1] 3G hizmetleri, 3 GSM işletmecileri tarafından sunulmaya başlanmakla birlikte, bu hizmetlerin, özellikle tarifeler açısından sabit şebeke üzerinden sunulan hizmetleri tam olarak ikame edebilme imkânının bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Soru 2'ye ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu'ndan gelen görüşte, sabit ve mobil arama hizmetlerinin fiyatlarının karşılaştırılmasının yararlı olabileceği ifade edilmiştir. Türk Telekom'dan gelen görüşte ise özetle mobil ile sabit yakınsaması nedeniyle sabit ve mobil ayırımının anlamsızlaştığı, ilgili piyasaya mobil piyasanın da dâhil edilmesinin gerektiği belirtilmiştir. Koçnet ve Telkoder tarafından gönderilen görüşte ise Kurumumuzla aynı görüşte olduğu ifade edilmektedir.

Soru 2'ye ilişkin cevaplar:

Sabit arama ve mobil arama hizmetlerine ilişkin olarak yukarıda yapılan değerlendirmelere ek olarak bu hizmetlerin sabit ve mobil şebeke gibi farklı iki alt yapının kullanılması suretiyle sunulduğu, farklı alt yapının kullanılması nedeniyle iki hizmetin maliyetlerinde farklılıklar oluşabileceği, ayrıca AB uygulamalarında ve Komisyon tavsiyelerinde bu iki pazarın ayrı pazarlar olarak ele alınmasının gerektiği belirtildiğinden, mobil ve sabit pazarların hâlihazırdaki durum itibarıyla iki ayrı pazar olarak ele alınmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür.

3.1.3 Mesken kullanıcıları ve ticari kullanıcılar

Avrupa Komisyonu, ilgili piyasalara ilişkin 2003 tarihli tavsiye kararında sözleşme şartlarında ve hizmet sunumuna ilişkin ekonomik kısıtlarda görülmesi muhtemel farklılıklar nedeni ile mesken kullanıcıları ve ticari kullanıcılar açısından farklı piyasalar tanımlanmasını istemiştir. Müşterilerin sınıflandırılmasına ilişkin olarak; işletmeciler tarafından bir pazarlama aracı olarak mesken ve ticari kullanıcı ayrımı yapılmakla birlikte hizmet sunumuna ilişkin şartlar açısından mesken kullanıcıları ve ticari kullanıcıların her tür tarife seçeneğinden faydalanmaları mümkündür. Örneğin, Türk Telekom tarafından Ağustos 2004'ten itibaren uygulamaya koyulan tarife seçenekleri arasında "ŞirketHaTT" adlı tarife paketi bulunmakla birlikte bu hizmetten bireysel kullanıcılar da yararlanabilmektedir.

Çizelge 1'de yer alan ŞirketHaTT tarifesi incelendiğinde, aylık sabit ücretin StandartHaTT tarife paketinde öngörülen aylık sabit ücrete oranla daha yüksek olduğu, buna karşın kullanım ücretlerinin yoğun telefon trafiği üreten kullanıcılara avantaj sağlayacak şekilde daha düşük seviyelerde belirlendiği görülmektedir.

Tablo 1: Sabitten Sabite Arama Hizmeti 1 Dakika Tarifeleri

	ŞirketHaTT	StandartHaTT
Sabit Ücret	41,94 TL/dk	14,83 TL/dk
Şehiriçi	6,7 Kr/dk	8,0 Kr/dk
Şehirlerarası	9,4 Kr/dk	9,5 Kr/dk
Almanya	9,6 Kr/dk	12,5 Kr/dk
Azerbaycan	26,9 Kr/dk	35,1 Kr/dk

Veri: Türk Telekom internet sitesi, Kasım 2009. Not: KDV, ÖİV dâhildir.

Yüksek miktarda telefon trafiği üreten kullanıcıların ağırlıklı olarak kurumsal kullanıcılar olduğu varsayıldığında, söz konusu tarife paketini daha ziyade ticari müşterilerin kullanabileceği öngörülmektedir. Bununla birlikte, kullanıcılardan söz konusu tarife paketini kullanabilmeleri için ticari sicil kaydı vb. herhangi bir belge talep edilmemektedir.

Ayrıca, rekabet koşulları açısından bakıldığında serbestleşme sonrası piyasaya yeni giren işletmeciler daha ziyade yüksek trafik üreten ticari kullanıcılara yönelmekle birlikte pazarın bu kesiminde artması beklenen rekabet seviyesinin mevcut ve yakın gelecekteki şartlar çerçevesinde daha dar kapsamlı piyasalar oluşmasına yol açmayacağı değerlendirilmektedir.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler ışığında, sabit bir noktadan mesken kullanıcılarına ve ticari kullanıcılara yönelik sunulan telefon arama hizmetlerinin aynı piyasalar içinde yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Soru 3

Sabit şebeke üzerinden mesken kullanıcılarına ve ticari kullanıcılara yönelik olarak sunulan telefon arama hizmetlerinin orta vadede aynı piyasalarda yer alması gerektiği düşüncesine katılıyor musunuz? Cevabınızı gerekçelendirerek açıklayınız.

Soru 3'e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu tarafından Kurumumuza gönderilen görüşte mesken kullanıcılarına ve ticari kullanıcılara yönelik bir ayırımın yapılmasının fayda arz edeceği belirtilmiştir.

Aynı şekilde Türk Telekom, Telkoder ve Koçnet tarafından Kurumumuza gelen görüşlerde özetle mesken kullanıcılarına ve ticari kullanıcılara yönelik bir ayırımın yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Soru 3'e ilişkin cevaplar:

İlgili taraflar ile hemfikir olunarak, işletmecilerin daha etkin ve hızlı tarife oluşturabilmesi, böylece piyasadaki dengenin hızlı bir şekilde oluşabilmesi açısından söz konusu ayırımın yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla yapılacak pazar analizinde mesken kullanıcılarına ve ticari kullanıcılara yönelik bir ayırımın yapılmasının faydası göz önünde bulundurularak değerlendirmeler yapılacaktır. Ancak hâlihazırda analizde de belirtildiği üzere mesken kullanıcıların ticari kullanıcıların tarifelerine abone olabilmeleri, Türk Telekom tarafından yeni uygulamaya sokulan bazı tarife paketleri (Jettvell Artı Türkiye, Jettfon ve Jettfon Artı Türkiye) haricinde genelde bireysel ve ticari kullanıcılar arasında herhangi bir ayırımın yapılmaması, tarafımızca yapılan pazar analizinde ticari ve mesken kullanıcılarına ilişkin verilerin oluşturulmasını güçleştirmektedir. Ayrıca Türk Telekom tarafından sabit şebeke erişim piyasasına yönelik olarak Kurumumuza gönderilen görüşlerde (syf. 17) Şirketlerinde de hâlihazırda bu ayırımı içeren bilginin olmadığı ifade edilmektedir.

Bu kapsamda, her iki piyasa hâlihazırdaki durum itibarıyla iki ayrı piyasa olarak ele alınmamakla birlikte, işletmecilerin piyasa paylarının tespitinde ve buna bağlı olarak yapılacak değerlendirmelerde bu ayırımın yapılmasının önemi göz önünde bulundurularak değerlendirmeler yapılacaktır.

3.1.4 Yerel (iliçi) ve illerarası sabit çağrılar

İliçi ve illerarası sabit kamu telefon hizmetlerinin birbirinin ikamesi olup olmadığının değerlendirilmesi, yapılacak ilgili piyasa tanımlaması açısından önem arz etmektedir. Söz konusu iki hizmetin birbirinin ikamesi olup olmadığını anlamak için varsayımsal bir tekelin bu hizmetlerden birinin fiyatını artırması durumunda, diğer hizmeti sunan işletmecilerin bu piyasaya giriş için gerekli olan toptan girdileri satın alarak söz konusu hizmeti sunabilmesi ile anılan hizmetin talep edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla iki ürünün birbirine ikame olup olmadığını anlamak için talep ve arz yönlü ikame imkânının incelenmesi gerekmektedir.

Talep yönlü ikame

Talep yönünden fonksiyonel ikame özelliği çerçevesinde, son kullanıcıların yerel ve illerarası sabit ses hizmetlerini birbirinin yerine kullanması söz konusu değildir. Zira arayan taraf ile aynı yerel

alan içinde bulunan belirli bir numaraya doğru yapılan çağrının farklı bir alandaki diğer bir numaraya yapılacak çağrı ile ikame edilmesi mümkün değildir.

Arz yönlü ikame

Bilindiği üzere, arz yönlü ikame özelliği değerlendirilirken dikkate alınması gereken temel hususlardan biri, varsayımsal bir tekelin tek bir hizmetin fiyatını artırması halinde, fiyat artırımını yapılan söz konusu hizmet türü için müşterilerin diğer işletmecilere geçme imkânının oluşup oluşmayacağıdır. Bu noktadan hareketle, düzenleyici müdahalenin bulunmadığı bir piyasada iliçi arama tarifelerinin artırılması durumunda illerarası telefon hizmeti sunan işletmecilerin bu hizmeti sunmaya yönelmesi ve tüketicilerin söz konusu hizmetleri bu işletmeciden alabilme imkânının incelenmesi gerekmektedir.

Türkiye’de hâlihazırda iliçi, illerarası ve uluslararası telefon arama hizmetleri sunumunda Türk Telekom’un yanı sıra 2009 yılı Temmuz ayı itibarıyla sabit telefon hizmetleri pazarında 53 (29 bildirim sahibi ve 24 kullanım hakkı sahibi) Sabit Telefon Hizmeti (STH) işletmecisi bulunmaktadır. İliçi hizmeti sunacak işletmecilerin aynı zamanda illerarası telefon hizmetini de sunacakları düşünüldüğünde, bu hizmetlerin ikame değil tamamlayıcı mahiyette oldukları düşünülmektedir. Bu kapsamda iliçi, illerarası ve uluslararası telefon arama hizmetlerinin ayrı piyasada yer aldığı değerlendirilmektedir.

Soru 4

İliçi, illerarası telefon hizmetleri arasında talep ve arz yönlü imkânının tam olarak olmaması nedeni ile söz konusu hizmetlerin ayrı ilgili piyasada yer alması gerektiği değerlendirilmesi ile hem fikir misiniz? Görüşünüzü gerekçeleri ile birlikte açıklayınız.

Soru 4’e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu ve işletmecilerin Kurumumuz ile aynı fikirde olduğu anlaşılmıştır.

3.1.5 Sabitten mobile aramalar

Sabit bir noktadan başlatılan telefon arama hizmetlerine ilişkin piyasaların sınırlarının tespitinde mobil şebekeye doğru yapılan aramaların, sabit şebekeden yapılan diğer aramalarla aynı piyasada olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Talep yönlü ikame açısından fonksiyonel olarak, sabit şebekeden mobil şebekeye yapılan çağrının diğer bir sabit hatta yapılan çağrı ile

ikame edilmesi veya sabit hatta yapılan çağrının mobile yapılan çağrı ile ikame edilmesi her zaman için mümkün değildir. Bununla birlikte, müşterilerin seçenekleri ve tercihleri dikkate alındığında; işletmeciler müşterilere mobil şebekeye yönelik çağrılar dâhil olmak üzere çeşitli çağrı türleri içeren tarife seçeneklerini bir bütün halinde sunmaktadırlar. Başka bir ifade ile genellikle müşteriler çağrı hizmetlerini, mobil şebekeye yönelik çağrıları da içeren bir paket halinde aynı işletmeciden satın almaktadırlar.

Öte yandan, hâlihazırdaki piyasa yapısında sabit bir noktadan başlatılan arama hizmetlerine ilişkin olarak rekabet seviyeleri ve işletmeci sayısı açısından söz konusu çağrının mobilde veya sabitte sonlanmasına göre önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Bir başka deyişle, sabit bir noktadan başlatılan arama hizmetlerini sunmak üzere yetkilendirilmiş işletmeciler (Türk Telekom ve STH işletmecileri) söz konusu hizmetleri hem sabit hem de mobil şebekelerde sonlandırabilmektedir.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler çerçevesinde, sabitten mobile ve sabitten sabite yapılan aramaların aynı ilgili piyasalarda yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Soru 5

Sabit şebekeden mobil şebekeye doğru aramaların sabit şebekeden sabit şebekeye doğru aramalar ile aynı ilgili piyasalarda yer aldığı değerlendirilmesine katılıyor musunuz? Cevabınızı gerekçeleri ile birlikte ifade ediniz.

Soru 5'e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, mobil iletişim teknolojilerinin sabit iletişim teknolojilerini tek yönlü olarak ikame edebileceklerini ve maliyet farklılıkları gerekçesiyle sabit şebekeden mobil şebekeye doğru aramaların sabit şebekeden sabit şebekeye doğru aramalar ile aynı ilgili piyasalarda yer alıp almaması hususunun incelenmesinin gerektiğini ifade etmiştir.

Türk Telekom, Koçnet ve Telkoder'in Kurumumuz ile aynı fikirde olduğu anlaşılmıştır.

Soru 5'e ilişkin cevaplar:

Anılan husus soru 2'ye verilen cevap kapsamında incelenmiştir.

3.1.6 Coğrafi olmayan numaralara yapılan aramalar

Sabit bir yerde sunulan telefon hizmetleri göz önüne alındığında, kullanıcıların iliçi, illerarası ve uluslararası arama hizmetlerinin yanı sıra coğrafi konumdan bağımsız numaraları (08xx, 118, 145, vb.) aramak suretiyle belirli hizmetleri (çevirmeli internet, rehber vb.) alabildiği görülmektedir. Talep yönlü ikame özelliği açısından yukarıda sıralanan hizmetlerin birbirlerine veya coğrafi numaralara doğru yapılan aramalara ikame olması söz konusu değildir. Bununla birlikte işletmecilerin müşterilere internet aramaları, rehber hizmetlerine yapılan aramalar, 0811'li aramalar vb. dâhil olmak üzere arama hizmetlerini bir bütün halinde sunduğu ve müşterilerin alım imkânları ve tercihlerinin bu çerçevede şekillenmek durumunda olduğu görülmektedir. Bu bakımdan, coğrafi olmayan numaralara yapılan aramaların ayrı bir piyasa oluşturmadığı ve arama hizmetleri piyasalarının içinde yer aldığı değerlendirilmektedir.

Soru 6

Coğrafi olmayan numaralara yapılan aramaların diğer arama hizmetleri ile aynı piyasalarda yer aldığı değerlendirmesine katılıyor musunuz? Görüşlerinizi gerekçeleri ile birlikte ifade ediniz

Soru 6'ya ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, coğrafi olmayan numaralara yapılan aramaların ayrı bir pazar olduğu değerlendirmesine sabit ve mobil aramalar hakkındaki çekinceler saklı kalmak kaydıyla katılmakla birlikte, bu grup içinde yer alan çeşitli aramaların kendi içlerinde de farklı ilgili ürün pazarları olarak incelenebileceğini belirtmiştir. Türk Telekom, Koçnet ve Telkoder'in Kurumumuz ile aynı fikirde olduğu anlaşılmıştır.

Soru 6'ya ilişkin cevaplar:

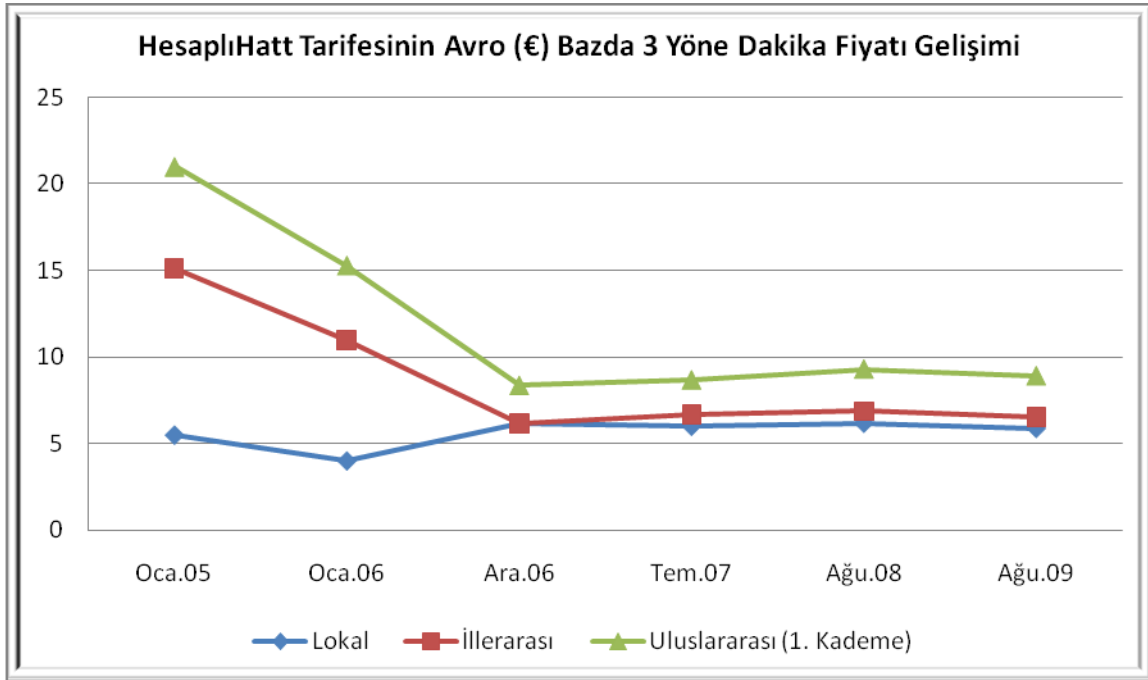
Rekabet Kurumu ile işletmecilerin genel olarak Kurumumuz ile hemfikir olduğu anlaşılmıştır.

3.1.7 Uluslararası aramalar

Talep yönlü ikame açısından kullanıcıların; iliçi, illerarası ve uluslararası çağrılarını birbirine ikame olarak algılamadığı açıktır. Ancak arz yönlü ikame açısından, varsayımsal bir tekelin uluslararası arama hizmetlerinin tarifelerinde geçici olmayan küçük ama belirgin bir miktarda artış yapması durumunda, ulusal boyutta telefon hizmeti sunan diğer işletmecilerin söz konusu artış imkânını kısıtlayacak biçimde bu piyasaya girebilme potansiyelinden söz edilebilir.

Ülkemizde STH işletmecilerinin yetkilendirilmesi ile iliği, illerarası ve uluslararası sabit telefon hizmeti sunmakta olan işletmeci sayısında artış gözlenmektedir. Tarife yapıları incelendiğinde geleneksel olarak uluslararası çağruların fiyatlarının yerel ve illerarası aramaların fiyatlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Serbestleşmeyi müteakip piyasaya girişlerle birlikte özellikle uluslararası telefon arama hizmetlerinin tarifelerinde önemli ölçüde düşüşler yaşanmıştır (Şekil 1).

Şekil 1: Telefon Tarifelerinin Gelişimi

Not: Türk Telekom HesaplıHATT 100 kontör üzeri tarifeleri kullanılmıştır.⁴

Bu durumun başlıca nedenleri, serbestleşme öncesi söz konusu hizmetlerin tarifelerinde kâr marjlarının daha yüksek olması ve serbestleşme sonrası bazı işletmecilerin sadece uluslararası hizmet sunmaya yönelmeleri sonucu rekabet koşullarının farklı olmasıdır. Bu bağlamda, arz ve talep yönlü ikame değerlendirmeleri çerçevesinde uluslararası aramalar ile diğer aramaların ayrı piyasalarda yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Soru 7

Arz ve talep yönlü ikame açısından uluslararası aramalar ile diğer aramaların ayrı piyasalarda yer alması gerektiği düşüncesine katılıyor musunuz? Görüşünüzü gerekçeleri ile ifade ediniz.

⁴ Aralık 2004 itibarıyla abonelerin yaklaşık %70'i HesaplıHATT üzerinden faturalandırılmıştır. HesaplıHATT için aylık sabit ücret 2004 yılı öncesi ile benzer şekilde uygulanmaktadır.

Soru 7'ye ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, uluslararası aramaların ayrı bir pazar olduğu değerlendirmesine mobil şebekelerden başlatılan aramalar hakkındaki çekinceleri saklı kalmak kaydı ile katılmaktadır. Türk Telekom, Koçnet ve Telkoder'in Kurumumuz ile aynı fikirde olduğu anlaşılmıştır.

Soru 7'ye ilişkin cevaplar:

Rekabet Kurumu ile işletmecilerin genel olarak Kurumumuz ile hemfikir olduğu anlaşılmıştır.

3.1.8 Sabit SMS (kısa mesaj hizmetleri)

Bilindiği üzere kısa mesaj hizmeti, Short Message Service (SMS), sabit şebeke üzerinden Türk Telekom tarafından sunulmaya başlanmıştır. Dolayısıyla arz açısından arama hizmeti ile SMS hizmetinin sunulması açısından bir farklılık görülmemektedir. Bununla birlikte talep yönlü ikame açısından bakıldığında, mobil şebekeler üzerinden perakende seviyede sunulan arama ve SMS hizmetlerinin özellikle fonksiyonellik açısından birbirlerinden farklı olduğu görülmektedir. Nitekim SMS hizmetinde fonksiyonellik açısından haberleşmenin yazma ile mümkün olması arama hizmetinde ise ses ile haberleşmenin gerçekleştirilebilmesi, ayrıca SMS hizmetinde bilgi aktarımının harf ile daha uzun sürede gerçekleştirilmesi buna karşın arama hizmetinde bilgi aktarımında iletilmek istenilenin sözcükler ile daha hızlı iletilebilmesi bu iki hizmetin iki ayrı piyasa içinde düzenlenmesine neden olmuştur.

Soru 8

Sabit SMS hizmetlerinin diğer hizmetler için belirlenen ilgili piyasalara dâhil edilmemesi gerektiği değerlendirmesine katılıyor musunuz? Cevabınızı gerekçelendirerek açıklayınız.

Soru 8'e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, Türk Telekom, Koçnet ve Telkoder'in Kurumumuz ile aynı fikirde olduğu anlaşılmıştır.

3.1.9 VoIP (Voice over Internet Protocol)

VoIP, IP üzerinden ses iletimini karşılayan bir kavramdır. VoIP özellikle, uluslararası ve şehirlerarası iletişimin IP tabanlı şebekeler üzerinden taşınmasını sağlamaktadır. VoIP yönteminde iletişim

uçtan uca IP üzerinden yapılabileceği gibi iki uç arasında belirli noktalarda IP iletimi yapılırken diğer kesimlerde ise trafik PSTN şebekesi üzerinden taşınabilmektedir. İletimin uçtan uca IP üzerinden yapıldığı durumlarda genellikle kullanıcıların çağrı başlatma (coğrafi telefon numarasının çevrilmesi vb.) ve sonlandırma işlemleri geleneksel yöntemlerden farklılık arz edebilmekte, trafiğin PSTN şebekesi üzerinden taşınması durumunda ise kullanım açısından büyük farklılıklar ortaya çıkmamaktadır. Ayrıca, hâlihazırda kullanılan VoIP hizmetlerinin, kamu telefon şebekesi üzerinden geleneksel yöntemlerle sunulan ses hizmetlerine göre kalite dezavantajı bulunmakla birlikte, söz konusu hizmetlerin tarifelerinin daha düşük seviyelerde olması talep yönlü ikame imkânına yol açmaktadır.

Bu çerçevede kamu telefon şebekesi üzerinden yapılan ve VoIP ile taşınan çağrılarının da sabit şebeke üzerinden sunulan diğer telefon hizmetleri ile aynı piyasalarda bulunduğu değerlendirilmektedir.

Soru 9

Kamu telefon şebekesi üzerinden yapılan ve VoIP ile taşınan çağrılarının da sabit şebeke üzerinden sunulan diğer telefon hizmetleri ile aynı piyasalarda bulunduğu görüşüne katılıyor musunuz? Görüşünüzü gerekçeleri ile birlikte belirtiniz.

Soru 9'a ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, VoIP'in kalite dezavantajı bulunması ve tarifelerinin daha düşük seviyelerde olmasının talep yönlü ikame imkânını güçlendirmekten ziyade tüketiciler nezdinde ikame imkânına neden olduğunun belirtilmesini istemiştir. Türk Telekom, Koçnet ve Telkoder'in Kurumumuz ile aynı fikirde olduğu anlaşılmıştır.

Soru 9'a ilişkin cevaplar:

Gelen görüş doğrultusunda anılan ifade düzeltilmiştir.

3.2 Coğrafi Boyut

Piyasa analizi çalışmasında, ilgili ürün piyasasının yanı sıra söz konusu pazarın coğrafi sınırlarının da belirlenmesi gerekmektedir. İlgili coğrafi piyasa, ilgili tarafların ürün veya hizmetlerle arz ve taleplerinin gerçekleştiği, rekabet şartlarının yeterince homojen olduğu ve komşu alanlardaki söz konusu şartların yeterli derecede farklı olması nedeni ile ayırt edilebilir nitelikte olduğu alanı ifade

etmektedir. Konu bu kapsamda düşünülduğünde, perakende sabit arama hizmeti piyasasının coğrafi sınırlarının tespit edilebilmesi için hizmetin talep ve arz yönlü ikame imkânlarının incelenmesi gerekmektedir.

İlgili coğrafi piyasanın kapsamının belirlenmesinde arz açısından genellikle işletmecinin şebekesinin kapsadığı coğrafi alan önemli bir parametredir. Bunun yanı sıra yasal ve diğer düzenleyici kısıtlar bu konuda kistas olabilmektedir. Ülkemizde STH işletmecilerinin yetkilendirilmesi ile Türk Telekom'un yanı sıra sabit telefon hizmeti sunmakta olan diğer işletmeciler de arama hizmeti piyasasına giriş yapmıştır. Piyasada yer alan söz konusu işletmecilerin hizmet sunabilecekleri coğrafi alan ülke genelini kapsamaktadır. Ayrıca, yetkilendirmeler sonrası söz konusu hizmetlere ilişkin olarak işletmeciler arasındaki rekabet seviyesinde bir artış olmakla beraber, bu durumun farklı coğrafi alanlar arasında rekabet koşulları açısından ayırt edilebilir derecede farklılıklar oluşturacak düzeyde olmadığı düşünülmektedir.

Bu bakımdan sabit telefon hizmetleri için ilgili piyasaların coğrafi kapsamının ülke geneli olduğu değerlendirilmektedir.

Soru 10

Sabit telefon hizmetleri piyasası için ilgili piyasaların ülke genelini kapsadığı değerlendirmesine katılıyor musunuz? Görüşünüzü gerekçeleri ile birlikte yazınız.

Soru 10'a ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, Koçnet ve Telkoder tarafından gönderilen görüşte Kurumumuzla aynı görüşte olduğu ifade edilmekle birlikte, Türk Telekom, gönderdiği görüşte, Kurumumuzca yapılan değerlendirmeye katılmadığını, alternatif işletmecilerin daha ziyade ülkenin belirli bölgelerinde toplandığını, böylece rekabet açısından ülke genelinin homejen farklılıklar göstermediğini belirterek, coğrafi piyasanın ülke genelini kapsamadığını ifade etmektedir.

Soru 10'a ilişkin cevaplar:

Alternatif işletmecilerin piyasaya paylarının hâlihazırda düşük seviyede seyretmesinin, bölgesel bazda piyasa tanımlaması ve buna bağlı olarak analiz yapma gerekçesini ortadan kaldırdığı değerlendirilmektedir.

3.3 İlgili Piyasa Tanımları

Yukarıda yapılan değerlendirmeler ışığında ülkemiz elektronik haberleşme sektöründe sabit bir noktadan başlatılan telefon hizmetlerine ilişkin olarak;

- Sabit bir yerde sunulan ilçe telefon arama hizmetleri piyasası,
- Sabit bir yerde sunulan illerarası telefon arama hizmetleri piyasası ve
- Sabit bir yerde sunulan uluslararası telefon arama hizmetleri piyasası

tanımlanmıştır.

Söz konusu hizmetlere ilişkin coğrafi piyasalar ise bu hizmetleri sunan işletmecilerin hizmet verebilecekleri saha da dikkate alınarak ülke geneli olarak belirlenmiştir.

4 İLGİLİ PİYASADA DÜZENLEME GEREKSİNİMİ

Avrupa Komisyonu'nun 17 Aralık 2007 tarihinde yayımladığı Yeni Tavsiye Kararında;

- Piyasaya giriş önünde yüksek ve geçici olmayan engel veya engellerin olması,
- İlgili piyasada, pazar yapısının belirli bir dönem içinde kendiliğinden rekabetçi yapıya kavuşacağına beklenmemesi,
- Rekabet kurallarının tek başına uygulanmasının piyasa yapısının bozukluğunu gidermede yetersiz olması

koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, düzenleyici kurumların ilgili piyasada düzenleme yapabileceği belirtilmiştir. Sabit şebeke üzerinden arama hizmetleri piyasasına ilişkin kriterler hakkında değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, Türkiye'de hâlihazırda illerarası ve uluslararası telefon arama hizmetleri piyasasında, Türk Telekom'un yanı sıra 2009 yılı Temmuz ayı itibarıyla sabit telefon hizmetleri pazarında 53 (29 bildirim sahibi ve 24 kullanım hakkı sahibi) STH işletmecisi bulunmaktadır. Bu kapsamda iliçi, illerarası ve uluslararası telefon arama hizmeti piyasasına ilişkin olarak ise söz konusu hizmeti sunmak isteyen bir şirketin Kurumdan alacağı STH yetkilendirmesi ile faaliyete geçebileceği açıktır. Bununla birlikte, söz konusu işletmecinin şebekesini Türkiye geneline yaygınlaştırması ile tüketiciler tarafından, verilen hizmetlerin tanınması için belli bir dönemin geçmesinin gerekebileceği düşünülmektedir. Nitekim UMTH'ye yönelik olarak ilk yetkilendirmelerin yapıldığı 2004 yılından günümüze kadar tüm STH işletmecilerinin toplam pazar payı Türk Telekom'un pazar payı ile karşılaştırıldığında (Pazar Analizi, pazar payı kısmına bakınız), piyasaya giriş engelini hâlihazırdaki durum itibarıyla geçici olmadığı ve yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla iliçi, illerarası ve uluslararası telefon arama hizmeti piyasasına giriş önünde yüksek ve geçici olmayan bir engelin bulunduğu düşünülmektedir.

Bir pazarda düzenleme yapılabilmesi için gerekli ikincil koşul ilgili piyasada, pazar yapısının belirli bir dönem içinde kendiliğinden rekabetçi yapıya yönelme eğiliminde olmasının gerekmesidir. Bu kapsamda yetkilendirmelere ek olarak yapılacak düzenlemeler ile alternatif işletmecilerin piyasaya ancak girebilecekleri düşünülmektedir. Dolayısıyla iliçi, illerarası ve uluslararası arama piyasasının rekabetçi yapıya kavuşabilmesi için öncül düzenlemelere gereksinim olduğu, ayrıca bu piyasalarda herhangi bir öncül düzenleme olmaksızın, STH işletmecilerinin pazar paylarının kısa

süre içinde hızla artarak piyasanın rekabetçi yapıya gelmesinin hâlihazırdaki durum itibarıyla mümkün olmayacağı değerlendirilmektedir.

Son olarak, bir pazarda düzenleme yapılabilmesi için, ilgili piyasada uygulanan rekabet kurallarının piyasa aksaklıklarını gidermede tek başına yeterli olmaması gerekmektedir. Bu kapsamda iliçi, illerarası ve uluslararası telefon hizmeti piyasasında etkin piyasa gücüne sahip bir işletmecinin fiyat ayrımcılığı, yıkıcı fiyatlandırma, çapraz sübvansiyon gibi rekabete aykırı fiyatlandırma politikaları ile alternatif işletmecileri piyasanın dışına itebileceği (söz konusu işletmecilerin pazar paylarının çok düşük olması ve hizmeti sunabilmek için sabit şebeke işletmecisine bağlı olmaları nedeniyle) düşünüldüğünde, bu piyasada rekabete aykırı bir uygulamanın yol açacağı etkinin yıkıcı olmaması için rekabet kurallarına ek olarak öncül düzenlemelerin yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda iliçi, illerarası ve uluslararası arama hizmetlerine yönelik olarak öncül düzenlemelerin yapılmasının gerektiği düşünülmektedir.

Soru 11

İliçi, illerarası ve uluslararası arama hizmetleri piyasasında Kurum tarafından düzenleme yapılmasının gerektiği değerlendirilmesine katılıyor musunuz? Cevabınızı gerekçeli bir biçimde açıklayınız.

Soru 11'e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu tarafından üçlü kriter testinin daha ayrıntılı olarak yapılmasının faydalı olacağı belirtilmiştir. Türk Telekom tarafından getirilen düzenlemelerin aşırı yükümlülükler içerdiği belirtilerek yükümlülüklerin kaldırılması talep edilmektedir. Koçnet ve Telkoder ise Kurumumuzla aynı fikirde olmakla birlikte fiyat sıkıştırması yönünden de bir düzenlemenin yapılması gerektiğini ifade etmektedir.

Soru 11'e ilişkin cevaplar:

Kurumumuz tarafından EPG'ye sahip işletmeciye getirilecek yükümlülüklerin orantılılık ilkesi çerçevesinde getirilmesi hedeflendiğinden işletmecilerin yükümlülüklerle ilişkin kaygılarının ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

5 PİYASA ANALİZİ

EPG Yönetmeliği çerçevesinde ilgili piyasada EPG'ye sahip işletmecinin bulunup bulunmadığının tespiti için pazar payı kriteri dışında kolayca tekrarlanamayan altyapıların kontrolü, dengeleyici alıcı gücünün düşüklüğü veya olmaması, ölçek ekonomisi, kapsam ekonomisi, dikey bütünleşme, gelişmiş dağıtım ve satış ağları göz önünde bulundurulmaktadır. Dolayısıyla EPG tespitinde sadece piyasa payları temelinde bir belirleme yapılmamakta, ilgili piyasanın bütün iktisadi özellikleri göz önünde bulundurularak EPG'nin var olup olmadığı sonucuna varılmaktadır. Bununla birlikte, istisnai durumlar hariç genellikle yüksek orandaki (%50'nin üzerindeki) piyasa payları EPG'ye sahip bir işletmecinin olduğunu göstermektedir.

Yukarıda belirtilen tüm kriterler aşağıda değerlendirilmektedir.

Soru 12

EPG'nin değerlendirilmesine ilişkin kriterlerin seçimi ve bu kriterlere verilen önem hususunda aynı düşüncede misiniz? Farklı bir görüş ve öneriniz bulunuyorsa ayrıntılı biçimde açıklayınız.

Soru 12'ye ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, analizde yer alan kriterlerin yeterli olamayabileceğini, bunların yanında pazarda yoğunlaşma, ilgili ürünün talep ve arz esneklikleri, yatırım ve sermaye gereksinimlerinin büyüklüğü, ürün farklılaştırma imkânı ve ilgili ürünün niteliksel özellikleri, marka bilinirliği ve portföy gücü, geçiş maliyetleri, batık maliyetler ve çıkış engelleri, mutlak maliyet avantajları, atıl kapasite, pazarın doygun bir pazar olup olmadığı vb. unsurların analize eklenebileceğini ifade etmektedir.

Koçnet ve Telkoder görüşlerinde Yönetmelikteki diğer kriterlerin de bu analizde yer alması gerektiğini belirtmiş, ayrıca pazar payı %50'den fazla olan işletmecinin EPG olarak ilan edilmesi gerektiğini, ancak bunun da %50'nin altında olan işletmecilerin EPG ilan edilmemesi sonucunu doğurmaması gerektiğini ifade etmiştir.

Soru 12'ye ilişkin cevaplar:

Kurumumuz tarafından 01.09.2009 tarih ve 27336 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren EPG Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesinde EPG'ye sahip işletmecilerin tespitinde hangi kriterlerin kullanılarak belirlenebileceği belirtilmektedir. Bu kapsamda ilgili pazarda etkin piyasa gücünün belirlenmesinde, işletmecilerin sahip olduğu pazar paylarının öncelikli kriter olarak

kullanılacağı, pazar payı dışında ise kolayca tekrarlanamayan altyapıların kontrolü, teknolojik avantajlar veya teknolojik üstünlük, dengeleyici alıcı gücünün düşüklüğü veya olmaması, finansal kaynaklara ve/veya sermaye piyasalarına kolay ve ayrıcalıklı erişim imkânı, ürün ve/veya hizmet çeşitliliği, ölçek ekonomisi, kapsam ekonomisi, dikey bütünleşme, gelişmiş dağıtım ve satış ağları, potansiyel rekabetin olmayışı, ve genişleme önündeki engellerin de kullanılabilmesi belirtilmiştir. Söz konusu madde hükmü gereği Kurum işletmecilerin ilgili piyasadaki pazar payını tespit ettikten sonra ilgili piyasanın özelliklerine göre uygun gördüğü diğer kriterleri seçebilme imkânına sahiptir.

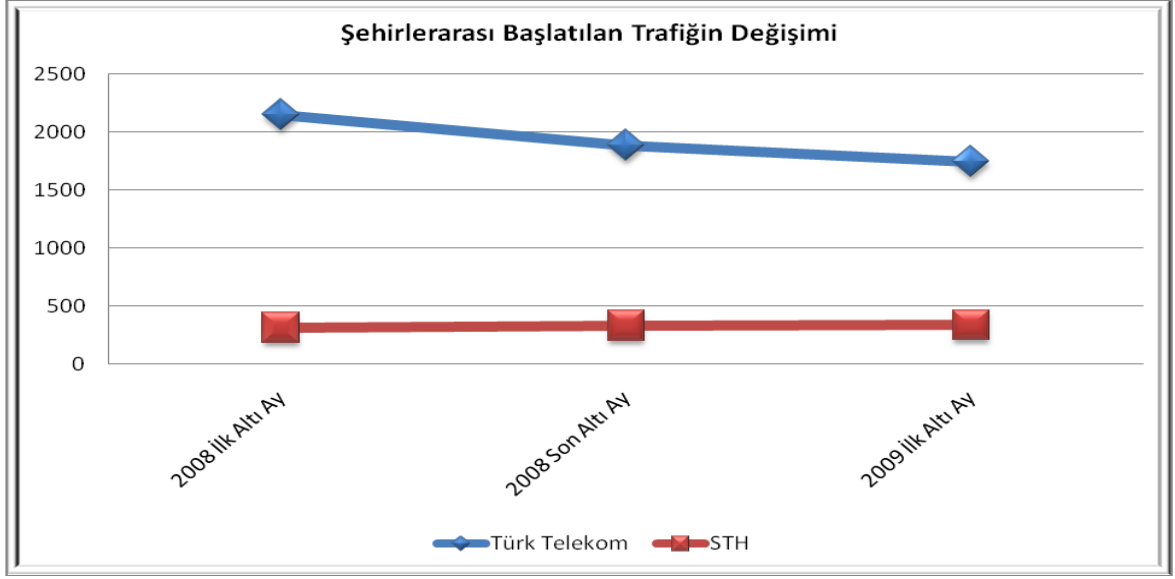
5.1 Pazar Payı

İlgili ürün ve coğrafi piyasa kapsamında yapılan değerlendirmeler çerçevesinde

- Sabit bir yerde sunulan ilçe telefon arama hizmetleri piyasası,
- Sabit bir yerde sunulan illerarası telefon arama hizmetleri piyasası ve
- Sabit bir yerde sunulan uluslararası telefon arama hizmetleri piyasası

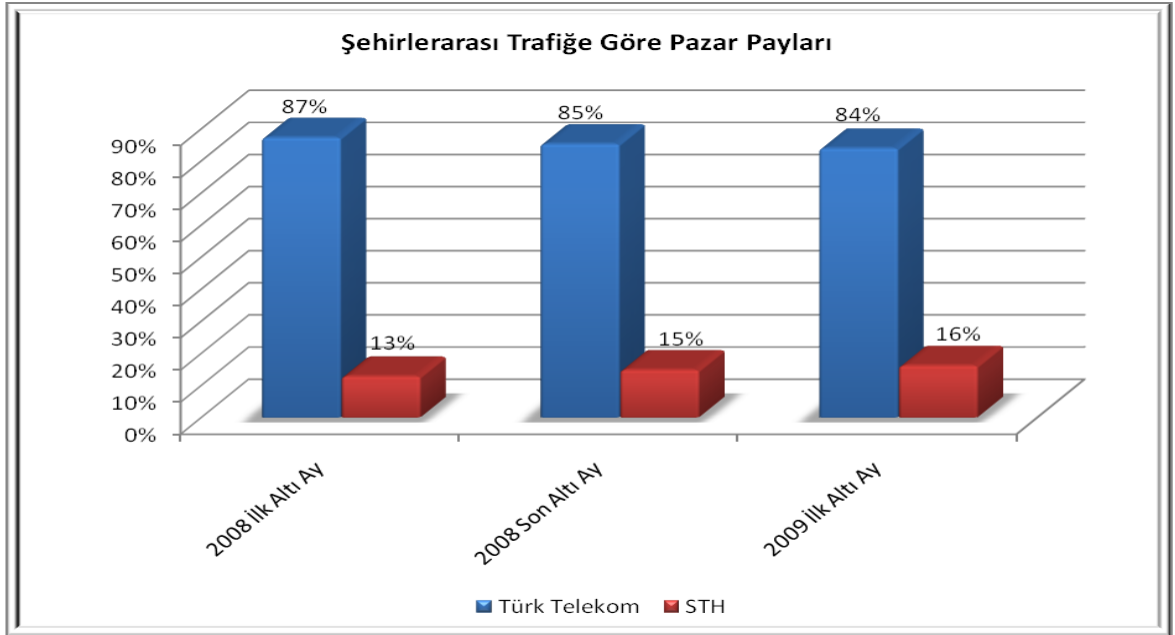
tanımlanmıştır. STH yetkilendirmesi ile her ne kadar alternatif işletmeciler ilçe telefon arama hizmetleri piyasasına girmiş olsalar da hâlihazırdaki durum itibarıyla söz konusu işletmecilerin pazar paylarının düşük olduğu göz önüne alınarak bu piyasa için herhangi bir hesaplama yapılmasına gerek olmadığı değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, illerarası ve uluslararası telefon arama hizmetleri piyasalarında ise Türk Telekom dışında yetkilendirilmiş olan 53 adet STH işletmecisi bulunmaktadır. Bu işletmecilerin 2009 Mayıs ayı öncesi aynı zamanda UMTH işletmecisi olmaları nedeniyle 2004 yılından günümüze kadar illerarası ve uluslararası hizmeti vermeye başlamaları nedeniyle söz konusu işletmecilerin sunmuş oldukları illerarası ve uluslararası hizmetler için pazar paylarının tespit edilmesi gerekmektedir. Pazar payı tespitinde işletmecilerin gelirleri kullanılabilmesi gibi bir çok düzenleyici kurum tarafından tercih edildiği gibi, trafik miktarı da kullanılabilir. Kurumumuz da işletmecilerin pazar paylarının tespitinde trafik miktarı verisini kullanmıştır. Türk Telekom'un illerarası oluşturduğu trafik ile STH işletmecilerinin illerarası oluşturduğu trafik miktarları Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2: Şehirlerarası Başlatılan Trafiğin Değişimi

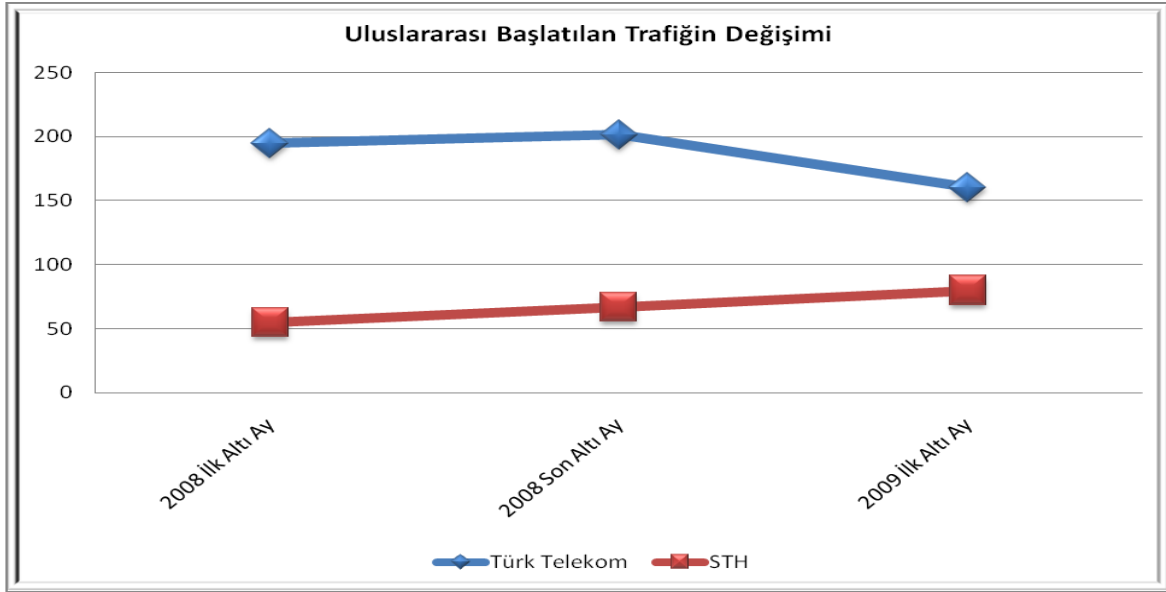
Şekil 3'te ise Türk Telekom'un oluşturduğu illerarası trafik ile STH işletmecilerinin oluşturduğu illerarası trafik miktarının değişimi son 3 yarı yıl verileri itibarıyla gösterilmektedir.

Şekil 3: Şehirlerarası Trafiğe göre Pazar Payları

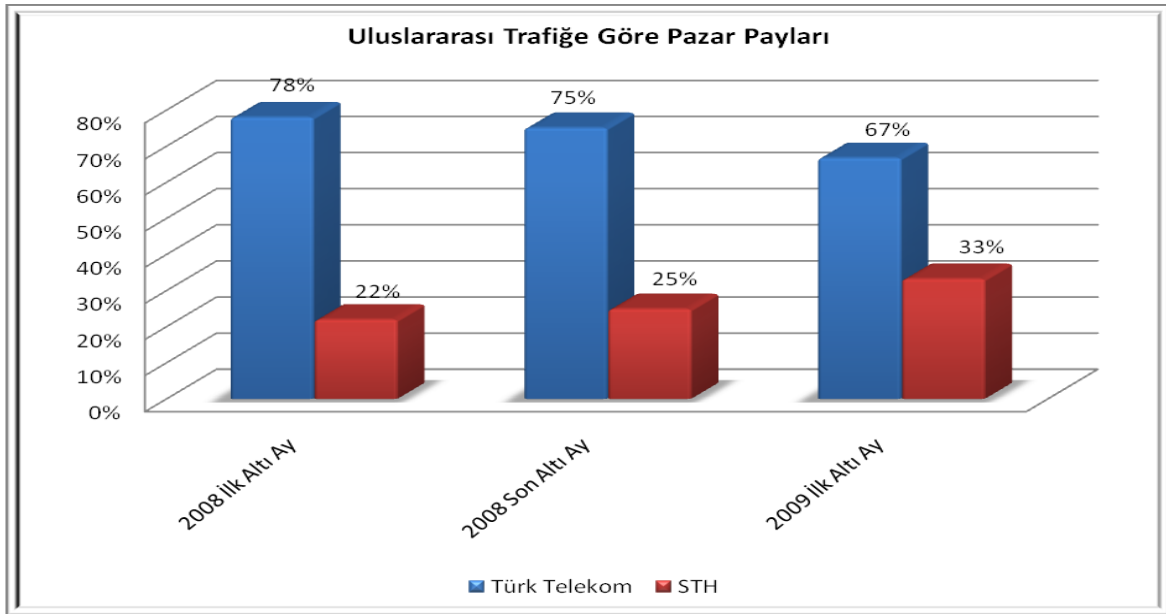
Şekil 3'te de görüldüğü üzere Türk Telekom'un sabit bir yerde sunulan illerarası telefon arama hizmetleri piyasasındaki pazar payı % 50'nin çok üzerindedir. Ayrıca, söz konusu pazar payının kısa vadede Türk Telekom'un ilgili piyasalardaki pazar gücünü önemli ölçüde azaltacak seviyede düşüş göstermeyeceği değerlendirilmektedir.

Türk Telekom'un uluslararası oluşturduğu trafik ile STH işletmecilerinin oluşturduğu uluslararası trafik miktarı Şekil 4'te görülmektedir.

Şekil 4: Uluslararası Başlatılan Trafik Değişimi

Türk Telekom'un başlattığı uluslararası trafik ile STH işletmecilerinin başlattığı uluslararası trafiğe göre pazar payları ise Şekil 5'te gösterilmektedir.

Şekil 5: Uluslararası Başlatılan Trafik Göre Pazar Payları

Bu çerçevede, Şekil 5'in incelenmesi ile görüldüğü üzere, Türk Telekom'un sabit bir yerde sunulan uluslararası telefon arama hizmetleri piyasasındaki pazar payı % 50'nin çok üzerindedir. Ayrıca, söz

konusu pazar payının kısa vadede Türk Telekom'un ilgili piyasalardaki pazar payını önemli ölçüde azaltacak seviyede düşüş göstermeyeceği değerlendirilmektedir.

Soru 13

İlgili piyasalarda Türk Telekom'un pazar payının %50'nin çok üstünde olduğu ve bu durumun kısa vadede Türk Telekom'un ilgili piyasalardaki pazar gücünü önemli ölçüde azaltacak şekilde değişmeyeceği değerlendirmesi ile aynı fikirde misiniz? Cevabınızı gerekçeli bir şekilde açıklayınız.

Soru 13'e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, Koçnet ve Telkoder aynı görüşte olduklarını belirtmektedir. Türk Telekom'un pazar payının %50'nin çok üstünde olduğu görüşüne katılmadığı, Türk Telekom'un pazar payının hızlı bir şekilde düştüğü, GSM ve VoIP trafiğinin hesaba katılmasının gerektiği belirtilmiştir.

Soru 13'e ilişkin cevaplar:

Pazar analizi kapsamında işletmecinin piyasa payı hesaplanmış olup, VoIP trafiği de yapılan hesaplama katılmıştır.

5.2 Kolayca Tekrarlanamayan Altyapıların Kontrolü

İlgili piyasada ekonomik açıdan tekrar edilmesi maliyetli olan altyapıyı kontrol eden bir işletmecinin bulunması ve alternatif erişim teknolojilerinin bulunmaması, piyasaya yeni giren işletmeciler açısından giriş engeli oluşturmaktadır.

Ülkemizde hâlihazırda sabit telefon şebeke altyapısı Türk Telekom'a ait olup, bu altyapının tüm yurt sathını kapsayacak şekilde kolayca tekrarlanamayacağı düşünülmektedir. Alternatif işletmecilerin, kullanıcılara erişim altyapısını kurması önünde ekonomik engellerin bulunması, söz konusu işletmecilerin taşıyıcı seçimi ve arama kartları gibi, müşteriler için kullanım kolaylığı açısından Türk Telekom'un sunduklarına göre daha zor yöntemler ile rekabet etmesini gerektirmektedir. Bu durum tüketici ataletini Türk Telekom lehine artırmakta, alternatif işletmecilerin pazar payı edinmesini ise güçleştirmektedir.

Bu çerçevede, Türk Telekom'un kolayca tekrarlanamayan altyapıların kontrolünü elinde bulundurması ve mevcut üretim ölçeği nedeniyle anılan işletmecinin rakiplerine göre daha avantajlı bir konumda olduğu değerlendirilmektedir.

Soru 14

İlgili piyasalarda, kolayca tekrarlanamayan altyapıların kontrolünü elinde bulundurması nedeniyle Türk Telekom'un rakiplerine göre avantajlı bir konumda olduğu değerlendirmesine katılıyor musunuz? Cevabınızı gerekçelendirerek açıklayınız.

Soru 14'e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu değerlendirmeye katılmakla birlikte, bu durumun, erişim yöntemlerinin düzenlenmesinde ya da erişim ve arabağlantı ücretlerinin belirlenmesinde göz önünde bulundurulması gerekli bir husus olarak değerlendirilmesinin daha uygun olacağını ifade etmektedir. Türk Telekom, Koçnet ve Telkoder'in Kurumumuz ile aynı fikirde olduğu anlaşılmıştır.

Soru 14'e ilişkin cevaplar:

EPG Yönetmeliğinin 9'uncu maddesinde EPG'ye sahip işletmecilerin nasıl tespit edileceği açıklanmış olup, bu paralelde pazar analizi yapılmıştır.

5.3 Dengeleyici Alıcı Gücü

İlgili piyasada faaliyet gösteren işletmecilerin müşterilerden bağımsız hareket edebilme gücüne sahip olması, söz konusu işletmecilerin piyasa gücünü artırıcı bir sonuç doğurmaktadır. Bunun aksine piyasada belirli bir seviyede pazarlık gücüne sahip müşterilerin olması (dengeleyici alıcı gücü), işletmecilerin bağımsız şekilde hareket edebilme kabiliyetini kısıtlamaktadır. Söz konusu pazarlık gücü, müşterinin büyüklüğünden veya piyasaya arz yapan işletmeciye sunacağı diğer avantajlardan (örneğin, diğer piyasalara daha kolay erişim imkânı vb.) kaynaklanabilmektedir.

Ülkemiz boyutunda değerlendirildiğinde, ilgili piyasalarda sunulan hizmetlerin fiyatlarında artış olması durumunda kullanıcıların büyük bir miktarının veya büyük çaplı müşterilerin söz konusu hizmetleri farklı bir işletmeciden alması mümkün görülmemektedir. Bu durumun başlıca nedenleri alternatif işletmecilerin kendilerine ait erişim altyapılarının olmayışı, taşıyıcı seçimi, taşıyıcı ön seçimi ve arama kartları gibi yöntemlerin tam olarak yaygınlaşmamasıdır.

Bu çerçevede, ilgili piyasalarda hizmet alan kullanıcıların dengeleyici alıcı güçlerinin düşük seviyede olduğu değerlendirilmektedir.

Soru 15

İlgili piyasalarda kullanıcıların dengeleyici alıcı gücünün düşük seviyede olduğu değerlendirmesine katılıyor musunuz? Cevabınızı gerekçeli biçimde ifade ediniz.

Soru 15'e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, Koçnet ve Telkoder, Kurumumuz ile aynı fikirde olduğunu ifade etmektedir. Türk Telekom, Kurumumuz ile aynı fikirde olmadığını, mobil işletmecilerin varlığının talep yönünde ciddi şekilde ikame oluşturduğunu belirtmektedir.

Soru 15'e ilişkin cevaplar:

Rekabet Kurumu ve ilgili işletmecilerin Kurumumuz ile aynı fikirde olduğu anlaşılmıştır. Mobil pazarın ilgili piyasa kapsamında değerlendirilmemesi ve bunun gerekçeleri önceki bölümlerde açıklanmıştır.

5.4 Dikey Bütünleşme ve Kapsam Ekonomisi

Üretim zinciri içinde farklı katmanlarda alt teşebbüsleri aracılığıyla faaliyet gösteren işletmeciler dikey bütünleşik yapıyı haizdir. İlgili piyasada işletmeciye hem toptan hem de perakende seviyede faaliyet göstermesine imkân sağlayan bu yapı, potansiyel rakipler için piyasaya girişi mevcut rakipler için ise rekabet imkânını zorlaştırıcı bir husustur. Diğer taraftan kapsam ekonomileri, iki veya daha fazla hizmet veya ürünün aynı işletmeci tarafından sunulması ile oluşan maliyetlerin, bu hizmet veya ürünlerin ayrı işletmeciler tarafından verilmesi durumunda oluşan toplam maliyetten daha düşük olması durumunda ortaya çıkmaktadır.

Konu ülkemiz boyutunda ele alındığında, perakende telefon arama hizmetleri piyasalarında faaliyet gösteren Türk Telekom'un aynı zamanda perakende seviyede veri hizmetleri (çevirmeli internet, ADSL vb.), toptan seviyede ise diğer işletmecilere erişim ve altyapı hizmetleri sunduğu görülmektedir. Perakende seviyede farklı hizmetlerin sunulması faturalama ve işletme gibi ortak maliyetlerin azaltılmasına, tüketicilerin söz konusu hizmetleri edinmesinin kolaylaşması açısından da belirli bir müşteri bağlılığına yol açmaktadır.

Bu çerçevede, Türk Telekom'un kullanıcılara erişim alt yapısını elinde bulundurması nedeniyle ilgili piyasalarda diğer işletmecilere karşı avantajlı bir konumda olduğu değerlendirilmektedir.

Soru 16

Türk Telekom'un erişim alt yapısını elinde bulundurması nedeniyle ilgili piyasalarda diğer işletmecilere göre avantajlı bir konumda olduğu değerlendirmesine katılıyor musunuz? Cevabınızı gerekçeleri ile birlikte açıklayınız.

Soru 16'ya ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, değerlendirmeye katılmakla birlikte erişimin düzenleme boyutunun bulunduğunu ve bu durumun ihmal edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Koçnet ve Telkoder'in Kurumumuz ile aynı fikirde olduğu anlaşılmaktadır. Türk Telekom, Kurumumuz ile aynı fikirde olmadığını, erişim alt yapısının zaten düzenlendiğini, dolayısıyla işletmelerine büyük fayda sağlayacak bir durumun mevcut olmadığını ifade etmiştir.

Soru 16'ya ilişkin cevaplar:

Erişim piyasasına yönelik olarak düzenleme sabit şebekelere erişim piyasası kapsamında yapılmakta olup, Kurumumuzca da erişim alt yapısına sahip olmanın, arama hizmetleri piyasası üzerindeki etkisi bilinmekte ve bu paralelde düzenlemeler yapılmaktadır.

5.5 Ölçek Ekonomisi

Ölçek ekonomisi, üretim ölçeği arttıkça birim başı maliyetlerin düşmesi demektir. Bu üretim yapısı daha ziyade sabit maliyetlerin yüksek olduğu, değişken maliyetlerin ise düşük olduğu üretim biçimlerinde ortaya çıkmaktadır. Sabit telefon şebekesi üzerinden arama hizmetleri piyasası da ölçek ekonomisinin oluşmasına imkân tanıyan piyasalardan birisidir. Nitekim sabit telefon şebekesinin yoğun bir şekilde kullanılması sonucu sabit maliyetler değişmezken, değişken maliyetlerde görülen küçük değişiklikler sonucu sabit telefon şebekesi işletmecisinin sunmuş olduğu hizmetlerin ortalama maliyetlerinde düşüşler ortaya çıkmaktadır. Türk Telekom'un tarifelerini değiştirmek suretiyle trafik miktarını artırarak alternatif işletmecilere karşı rekabet avantajı sağlayabilmesinin (tarifelerin değişmesine karşın arabağlantı ücreti fiyatının değişmemesi), söz konusu işletmecinin ölçek ekonomisinden diğer işletmecilere kıyasla daha çok yararlanmasına yol açtığı değerlendirilmektedir.

5.6 Gelişmiş Dağıtım ve Satış Ağları

Herhangi bir işletmecinin yaygın dağıtım ağları vasıtasıyla hizmetleri son kullanıcılara sunuyor olması piyasaya yeni girecek işletmeciler açısından pazara giriş önünde engel teşkil etmektedir. Bu durum daha ziyade dağıtım ve satış ağlarının oluşturulmasının zor olduğu endüstriler için daha önemli bir kriterdir.

İşletmeci, rakiplerine göre daha etkin pazarlama ve dağıtım olanaklarına sahip olduğunda pazardaki diğer işletmeciler karşısında daha avantajlı bir duruma gelebilmektedir. Artan rekabet, faaliyette bulunan işletmecilerin tüketiciye daha yakın konumlanması gerekliliğini de beraberinde getirmiş ve bunun sonucunda tüketici odaklı mal ve hizmet üretimi yaklaşımı, işletmecilerin tüketicilere daha yakın olabildiği perakende satış noktalarının önemini artırmıştır. Sabit arama hizmetleri piyasalarında yurt sathına yayılmış dağıtım ve satış ağlarının olmasının, Türk Telekom'un alternatif işletmecilere kıyasla daha etkin bir pazarlama ve dağıtım ağına sahip olmasına yol açtığı değerlendirilmektedir.

Soru 17

Türk Telekom'un ölçek ekonomisi ile gelişmiş satış dağıtım ağlarına göre ilgili piyasalarda diğer işletmecilere göre avantajlı bir konumda olduğu değerlendirilmesine katılıyor musunuz? Cevabınızı gerekçeleri ile birlikte açıklayınız.

Soru 17'ye ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, Koçnet ve Telkoder Kurumumuz ile aynı fikirde olduğunu ifade etmiştir. Türk Telekom, ölçek ekonomisi ile gelişmiş satış ağlarına ilişkin Kurumumuzca yapılan değerlendirmeye katılmadığını, zira gelinen süreçte satış ve dağıtım ağlarının büyük bir öneme sahip olmadığını, Türk Telekom'un azalan trafiği nedeniyle bu üstünlüğünü de kaybetmeye başladığını ifade etmiştir.

Soru 17'ye ilişkin cevaplar:

Satış ve dağıtım ağlarının, işletmeciler açısından yeni abone kazanımı ve var olan abonelerin almış oldukları hizmete yönelik memnuniyet düzeyinin artması açısından büyük öneme sahip olduğu değerlendirilmektedir.

5.7 İleriye Dönük Değerlendirmeler

Hâlihazırda telefon arama hizmetleri piyasaları ile ilgili olarak, yetkilendirmeleri, “her türlü altyapı üzerinden her türlü teknolojiyi kullanarak kullanıcılara illerarası ve/veya uluslararası telefon hizmeti sunulmasını” kapsayan 53 adet STH işletmecisi bulunmaktadır. İllerarası ve uluslararası telefon arama hizmetleri piyasalarında arabağlantı sözleşmelerinin imzalanması ve taşıyıcı seçimi yöntemlerinin uygulanması ile birlikte STH işletmecilerinin pazar payları artış eğilimine girmiştir. Türk Telekom ile STH işletmecilerinin tam olarak rekabet edebilmeleri için iliçi yetkilendirmesi 10 Mayıs 2009 tarihi itibarıyla yapılmış olup yetkilendirmenin ardından STH işletmecilerin pazar paylarının artacağı, bunun da ilgili piyasalarda rekabet seviyesinin artmasına neden olacağı değerlendirilmektedir. Buna karşın söz konusu gelişmelerin, özellikle ölçek ve kapsam ekonomilerinden kaynaklanan avantajları nedeniyle Türk Telekom’un piyasa gücünü kısa vadede önemli derecede azaltacak nitelikte olmayacağı düşünülmektedir.

Soru 18

Yakın gelecekte Türk Telekom’un piyasa gücünü önemli derecede azaltacak şekilde ilgili piyasalarda rekabet seviyesinin artmasını olası görüyor musunuz? Cevabınızı gerekçeli bir biçimde açıklayınız.

Soru 18’e ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, gelecek dönemde fiyatlar seviyesinde aşağıya doğru eğilimli ya da statik bir dönem, pazar payları açısından ise STH’ler bakımından statik ya da yavaş gelişen, mobil işletmeciler bakımından ise oluşturulacak yeni tarifelere bağlı olmak üzere belirsiz bir dönem beklentisi içinde bulunduğunu ifade etmektedir.

Türk Telekom tarafından yakın gelecekte Türk Telekom’un piyasa gücünü önemli derecede azaltacak şekilde rekabet seviyesinin artmasının olası olduğu ifade edilmiştir.

Soru 18’e ilişkin cevaplar:

Türk Telekom’un arama hizmetleri piyasasında pazar payının azalmakta olduğu anlaşılma birlikte kısa dönem içinde arama hizmetleri piyasasında Türk Telekom’un piyasa gücünün önemli derecede azalmayacağı değerlendirilmektedir.

5.8 Etkin Piyasa Gücünün Değerlendirilmesine Yönelik Sonuçlar

Yukarıda yapılan değerlendirmelerde de ifade edildiği üzere, Türk Telekom, ilgili piyasalarda pazar payı, ölçek ve kapsam ekonomileri, kolayca tekrarlanamayan altyapının kontrolünü elinde bulundurması, dikey bütünleşik yapısı ve fiyatların rekabetçi seviyelere inmesi için baskı oluşturabilecek nitelikte dengeleyici alıcı gücünün bulunmaması gibi nedenlerle rekabet açısından avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Ayrıca teknolojik gelişmelerin, yakın gelecekte tüketici davranışları ve pazar payları bağlamında piyasa yapısını önemli ölçüde değiştirmeyeceği düşünülmektedir.

6 ETKİN PİYASA GÜCÜNE SAHİP İŞLETMELERİN BELİRLENMESİ

EPG Yönetmeliğinde ve yukarıdaki bölümlerde yapılan açıklamalara göre:

- Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin sabit bir yerde sunulan ilçi telefon arama hizmetleri piyasasında EPG'ye sahip işletmeci olarak belirlenmesi,
- Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin sabit bir yerde sunulan illerarası telefon arama hizmetleri piyasasında EPG'ye sahip işletmeci olarak belirlenmesi ve
- Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin sabit bir yerde sunulan uluslararası telefon arama hizmetleri piyasasında EPG'ye sahip işletmeci olarak belirlenmesi gerekmektedir.

7 EPG'YE SAHİP İŞLETMECİYE GETİRİLEBİLECEK YÜKÜMLÜLÜKLER

İlgili piyasada EPG'ye sahip işletmecinin tespit edilmesi, söz konusu piyasada etkin rekabet ortamının bulunmadığının bir kanıtı olarak görülmekte ve yapılan pazar analizinde ulaşılan sonuçlara göre etkin rekabetin tesisi ve devamı açısından gerekli görülen tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu bağlamda, ilk olarak incelenen pazardaki rekabet problemlerine yol açabilecek uygulamaların değerlendirilmesi, alınacak düzenleyici tedbirlerin tespiti açısından önem arz etmektedir.

Rekabet politikaları çerçevesinde işletmecilerin aksak rekabete yol açabilecek uygulamaları, temelde rakipleri dışlayıcı uygulamalar (girdi vermeyi reddetme, fiyat ayrımcılığı, yıkıcı fiyatlandırma, çapraz sübvansiyon gibi rekabete aykırı fiyatlandırma politikaları) ve/veya müşterilerin doğrudan zararına gerçekleşen uygulamalar (aşırı fiyatlandırma, düşük kalitede hizmet sunumu vs.) olarak ortaya çıkmaktadır. Sabit arama hizmetleri piyasasında ortaya çıkabilecek rekabet problemleri hem son kullanıcı hem de rakipler açısından etkili olabilmektedir. Nitekim ortaya çıkabilecek rekabet problemleri arasında; EPG'ye sahip işletmecinin ilgili piyasada sahip olduğu gücü kullanarak rakip işletmecinin kendi şebekesine erişimine izin vermemesi, erişim ücretlerini yüksek belirlemesi, taşıyıcı seçimi ve önseçimi yöntemlerinin kullanılmasına karşı çıkması ile faturalama hizmetini vermektan kaçınması gibi yollarla ilgili pazara giriş engeli oluşturabileceği düşünülmektedir. Söz konusu rekabete aykırı davranışlar ile rakip işletmecilerin piyasaya girişleri engellenmekte ve EPG'ye sahip işletmeci, ilgili pazardaki gücünü kullanarak aşırı fiyat uygulama veya düşük kalitede hizmet sunma gibi uygulamalar içine girerek tüketici refahının azalmasına neden olabilmektedir.

Dolayısıyla herhangi bir düzenleme yapılmadığı takdirde, piyasaya girecek yeni işletmecilerin Türk Telekom ile rekabet edebilmesi mümkün görülmemektedir. Nitekim sabit arama hizmetleri piyasasında da faaliyet gösteren altyapı sahibi işletmecinin, perakende seviyede arama hizmetleri piyasasındaki gücünü artırmak için rakip işletmecilerin kendi şebekesine erişimine izin vermemesi, erişim ücretlerini yüksek belirlemesi, taşıyıcı seçimi ve önseçimi yöntemlerinin kullanılmasına karşı çıkması ile faturalama hizmetini vermektan kaçınması gibi yollar izleyerek perakende pazarda rakiplerini dışlayıcı rekabet politikaları izlemesi muhtemeldir.

Bu kapsamda, sabit arama hizmetleri piyasasında etkin piyasa gücüne sahip işletmecinin dikey bütünleşik yapısı (perakende pazarda faaliyet göstermesi ile kendi altyapı şebekesine sahip olması) nedeniyle ortaya çıkabilecek rekabet ihlalleri aşağıdaki şekilde gerçekleşebilmektedir.

- **Erişim yapmayı reddetme:** Sabit arama hizmetleri pazarında EPG'ye sahip işletmeci, rakiplerine erişim hizmetini sunmayı reddederek potansiyel rakip işletmecilerin piyasaya girişini engellemek isteyebilir. Bu kapsamda, söz konusu işletmecinin rakiplerini dışlamak için erişim ücretlerini yüksek belirlemesi, taşıyıcı seçimi ve önseçimi yöntemlerinin kullanılmasına karşı çıkması ile faturalama hizmetini vermektan kaçınması uygulamaları örnek olarak verilebilir.
- **Fiyat dışı uygulamalar:** Sabit arama hizmetleri pazarında EPG'ye sahip olan işletmeci, bu pazarda sahip olduğu pazar gücünü kullanarak ayrımcılık yapmak, hizmetin sunumunda geciktirici taktikler uygulamak, hizmetleri paket halinde veya bağlı bir şekilde sunmak, yersiz şartlar öne sürmek gibi çeşitli fiyat dışı uygulamalarla rekabeti ihlal edebilir.

Yukarıda yer verilen muhtemel rekabet problemlerinin; fiyat sıkıştırması, rakiplerin maliyetlerinin artırılması, rakiplerin satışlarının kısıtlanması ve rakiplerin pazarın dışına itilmesi gibi çeşitli etkileri olabilecektir. Bu kapsamda yapılan pazar analizleri neticesinde Türk Telekom, sabit arama hizmetleri piyasasında EPG'ye sahip işletmeci olarak tespit edilmiş olup, pazarda görülmesi muhtemel rekabet problemleri ile orantılı olarak düzenleyici tedbirlerin alınması gerekmektedir.

EHK'nin 'Rekabetin sağlanması' başlıklı 7'nci maddesinin 3'üncü fıkrasında "*Aynı ve/veya farklı pazarlarda etkin piyasa gücüne sahip olan işletmeciler arasında söz konusu yükümlülükler açısından farklılaştırma yapılabilir*" hükmüne istinaden EPG'ye sahip işletmecilere ilişkin yükümlülüklerde farklılaştırma yapılabileceği belirtilmektedir. Bu kapsamda işletmecilere getirilecek yükümlülükler aşağıda incelenmiştir.

a. Erişim Sağlama Yükümlülüğü

Piyasaya yeni girecek işletmecilerin faaliyete geçebilmesi için erişim hizmetinin altyapıya sahip şebeke işletmecisi olan Türk Telekom tarafından alternatif işletmecilere sunumu zorunlu bir unsurdur. Aksi takdirde, piyasaya yeni girecek işletmecilerin veya piyasada faaliyette bulunan işletmecilerin (STH işletmecileri) sabit alt yapı şebeke işletmecisi ile anlaşamamaları halinde sabit arama hizmetini sunmaları mümkün olmayacaktır.

EHK'nin 15 inci maddesinde erişimin kapsamı tanımlanmış olup anılan Kanunun 16 ncı maddesinde yer alan "...Kurum; bir işletmecinin diğer bir işletmecinin bu Kanunun 15 inci maddesinde belirtilen hususlarda erişimine izin vermemesinin veya aynı sonucu doğuracak şekilde erişim için makul olmayan süre ve şartlar ileri sürmesinin, rekabet ortamının oluşumunu engelleyeceğine veya ortaya çıkacak durumun, son kullanıcıların aleyhine olacağına karar vermesi halinde, söz konusu işletmeciye diğer işletmecilerin erişim taleplerini kabul etme yükümlülüğü getirebilir" hükmü ile

08.09.2009 tarih ve 27343 sayılı Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği'nin (Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği) 8 inci maddesi ile EPG Yönetmeliği'nin 11 inci maddesi gereği, Kurum'un ilgili pazarda EPG'ye sahip işletmecileri erişim yükümlüsü olarak belirleyebileceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda iliçi, illerarası ve uluslararası arama hizmetinin sunumu için Türk Telekom'a erişim sağlama yükümlülüğünün getirilmesi gerekmektedir.

b. Taşıyıcı Seçimi ve Taşıyıcı Ön Seçimi Yükümlülüğü

Piyasaya girecek işletmecilerin müşteri kazanabilmeleri için söz konusu işletmecilerin müşterilerine taşıyıcı seçimi veya taşıyıcı ön seçimi yöntemleri ile arama yapabilme imkânını sağlamaları gerekmektedir. Söz konusu imkânın oluşabilmesi için Türk Telekom'un kendi şebekesinde yapacağı değişiklikler ile bu iki hizmetin verilebilmesini mümkün kılması gerekmektedir.

Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliğinin 15 inci maddesi gereği "*Kurum, ilgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere, son kullanıcıların taşıyıcılarını serbestçe seçebilmelerini temin etme ve bu kapsamda taşıyıcı seçimi ve taşıyıcı ön seçimi uygulama yükümlülüğü getirebilir.*" hükmü doğrultusunda iliçi, İllerarası ve uluslararası arama hizmetinin sunumu için Türk Telekom'a taşıyıcı seçimi ve taşıyıcı ön seçimi yükümlülüğünün getirilmesi gerekmektedir.

c. Ayrım Gözetleme Yükümlülüğü

Pazarda haksız rekabetin önlenmesi ve etkin rekabet ortamının sağlanması açısından büyük öneme sahip olan ayırım gözetleme yükümlülüğüne ilişkin olarak 5809 sayılı EHK'nin 16'ncı maddesinin 5'inci fıkrasında "*Kurum, erişim yükümlüsü işletmecilere, diğer işletmecilerin makul erişim taleplerini, bu Kanun hükümleri çerçevesinde karşılamalarına yönelik olarak eşitlik, ayırım*

gözetmeme, şeffaflık, açıklık, maliyet ve makul kâra dayalı olma yükümlülükleri ile erişim hizmetlerini kendi ortaklarına, iştiraklerine veya ortaklıklarına sağladıkları ile aynı koşul ve kalitede sunma yükümlülüğü getirebilir.” hükmü yer almaktadır.

Ayrıca Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesinde *“Kurum, ilgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere, elektronik haberleşme hizmetlerini sağlamak için kendi kullandıkları veya üçüncü şahısların elektronik haberleşme hizmetlerini sunmak için gereksinim duydukları hizmetleri, söz konusu hizmetleri talep edenlere; ayırım gözetmeksizin ve kendi ortaklarına, iştiraklerine veya ortaklıklarına sağladıkları ile aynı koşul ve kalitede temin etme yükümlülüğü getirebilir.” hükmü yer almaktadır.*

Bu kapsamda etkin rekabet ortamının sağlanması amacıyla iliçi, illerarası ve uluslararası arama hizmetinin sunumu için Türk Telekom'a ayırım gözetmeme yükümlülüğünün getirilmesi gerekmektedir.

d. Şeffaflık Yükümlülüğü

Şeffaflık yükümlülüğünün getirilmesi ile birlikte piyasaya yeni girecek işletmecilerin doğru öngörüler içinde bulunmalarının yanında işletmeciler arasında ortaya çıkabilecek olası anlaşmazlıkların önüne geçilmesi de temin edilmiş olacaktır.

Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği'nin 11'inci maddesinin 1'inci fıkrasında *“Kurum, ilgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere, teknik özellikler, şebeke özellikleri, tedarik ve kullanıma ilişkin hüküm ve koşullar ile ücretler gibi belirli bilgileri aleni hâle getirme yükümlülüğü getirebilir.” hükmü yer almaktadır.*

Bu kapsamda iliçi, illerarası ve uluslararası arama hizmetinin sunumu için Türk Telekom'a şeffaflık yükümlülüğünün getirilmesi gerekmektedir.

e. Tarife Kontrolü Yükümlülüğü

Piyasaya yeni girecek işletmeciler için iliçi, illerarası ve uluslararası hizmetlerin ücret düzeyi çok büyük öneme sahiptir. Nitekim bu ücretler, anılan işletmecilerin Türk Telekom ile rekabet edebilmeleri açısından en önemli husustur.

Anılan ücretlerde düzenleme yapılmasının önemli nedenlerinden biri, EPG'ye sahip işletmecilerin tarifeleri düşük belirleyerek alternatif işletmecileri piyasanın dışına itebilme imkânına sahip olmalarıdır. Bu çerçevede EPG Yönetmeliği'nin 11'inci maddesi kapsamında Türk Telekom'a İliçi, illerarası ve uluslararası arama hizmeti piyasalarındaki tarifelerinin Kurum tarafından kontrol edilebilmesi amacıyla tarife kontrolü yükümlülüğünün getirilmesi gerekmektedir.

f. Fatura Sağlama Yükümlülüğü

STH hizmetlerinin sunulabilmesi için abone bilgilerini elinde tutan işletmecinin söz konusu bilgileri STH işletmecilerine iletmesi gerekmektedir. B tipi UMTS hizmetinin sunulabilmesi durumunda abone ile işletmeci arasında devamlı bir ilişkinin olmaması nedeniyle tüketiciler farklı STH işletmecilerinden hizmet alabilmektedirler. Özellikle bu durumda çok düşük seviyede kalan görüşme ücretleri fatura gönderme bedelinin bile altında kalabilmekte bu ise söz konusu işletmecilerin Türk Telekom ile rekabet edebilme imkânını ortadan kaldırmaktadır. Son olarak tüketicilerin birden fazla sayıda fatura ile karşılaşması, farklı ödeme noktaları nedeniyle tüketicilerin STH'den yararlanmasını sınırlandırmaktadır.

"Telekomünikasyon Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği"nin Faturalama Anlaşmaları başlıklı 15 inci maddesi gereği iliçi, illerarası ve uluslararası arama hizmetinin sunumu için Türk Telekom'a fatura sağlama yükümlülüğünün getirilmesi gerekmektedir.

Soru 19

Yükümlülüklerin kapsamına ilişkin yapılan değerlendirmelere katılıyor musunuz? Cevabınızı her bir yükümlülük kapsamında gerekçeleri ile birlikte açıklayınız.

Soru 19'a ilişkin görüşler:

Rekabet Kurumu, yukarıda yer verilen yükümlülüklerin çoğunluğunun arama hizmetlerinin sağlanması için gerekli toptan pazarlarda gündeme gelebilecek olan yükümlülükler olup , söz konusu yükümlülüklerin ilgili pazarların analizi sırasında gündeme getirilmesi gerektiğini ve bu nedenle bu soruya yapılan değerlendirmelerin ve getirilecek yükümlülüklerin sadece perakende pazarla ve muhtemel rekabeti bozucu uygulamalardan ziyade tüketicilerin rekabet eksikliği nedeniyle oluşabilecek başta yüksek fiyatlar yoluyla sömürülmesinin önüne geçecek tarife düzenlemelerinin ve diğer tedbirlerin alınabilmesi ile sınırlı olması gerektiğini ifade etmektedir.

Türk Telekom, her bir yükümlülüğe ilişkin olarak görüşlerini açıklamıştır. Bu kapsamda, erişim yükümlülüğüne ilişkin olarak hâlihazırda mevzuat çerçevesinde şirketlerinin erişim yükümlüsü olduğu, ortak yerleşim yükümlülüğüne ilişkin olarak ise bu yükümlülük kapsamında sunulacak hizmetlerin telekomünikasyon hizmeti olmadığı, faturalama yükümlülüğüne ilişkin olarak ise söz konusu yükümlülüğün Almanya dışında hiçbir ülkede uygulanmadığı, Almanya’da da anılan yükümlülüğün uygulanmasına karşın bunun başarısız olduğu, işletmecilerin kendi iradeleri ile uzlaşabilecekleri belirtilerek söz konusu yükümlülüğün getirilmemesi gerektiği belirtilmiştir.

Koçnet ve Telkoder, yükümlülüklerle ilgili değerlendirmelere katılmakla birlikte maliyet esaslı tarife belirleme yükümlülüğünün yaptırımının yüksek önem arzettiğini belirtmiş olup, ayrıca “Toptan Hat Kiralanması Yükümlülüğü”nün de getirilmesi gerektiğini savunmuştur.

Soru 19’a ilişkin cevaplar:

Sabit şebeke üzerinden arama hizmetlerine ilişkin olarak gelen görüşler çerçevesinde gerek alternatif işletmecilerin pazar payı elde etmeye başlamış olmaları, gerekse perakende pazarda işletmeciye getirilecek yükümlülüklerde orantılılık ilkesi gözetilmesi hususu dikkate alınarak yükümlülükler belirlenmiştir. Bununla birlikte faturalama yükümlülüğünün alternatif işletmeciler açısından önemi gözetilerek söz konusu yükümlülüğün kalması gerektiği değerlendirilmiştir.

Toptan hat kiralanması yükümlülüğü ise sabit şebeke erişim hizmetleri piyasası kapsamında getirilmesinin daha uygun olacağı düşünüldüğünden, söz konu piyasa kapsamında konu değerlendirilmiştir.

8 SONUÇ

Sabit arama hizmetleri piyasasına ilişkin olarak yapılan analiz ve değerlendirmeler ile “Elektronik Haberleşme Sektöründe Etkin Piyasa Gücüne Sahip İşletmeciler ile Bu İşletmecilere Getirilecek Yükümlülüklerin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik” ve diğer ilgili elektronik haberleşme mevzuatı çerçevesinde;

- Türk Telekomünikasyon A.Ş’nin -coğrafi olmayan numaralara yapılan aramalar ile mobile doğru yapılan aramalar dâhil olmak üzere- iliçi, illerarası ve uluslararası sabit arama hizmetleri piyasasında EPG’ye sahip işletmeci olarak belirlenmesi ve iliçi, illerarası ve uluslararası arama hizmeti piyasasında,
 - Erişim sağlama,
 - Taşıyıcı seçimi ve taşıyıcı ön seçimi,
 - Ayrım gözetmeme,
 - Şeffaflık,
 - Tarife kontrolüne tabi olma
 - Fatura sağlama

yükümlülüklerine tabi olması gerekmektedir.